

**Управління культури і туризму
Харківської обласної державної адміністрації
Харківська обласна універсальна наукова бібліотека**

К А Л Е Н Д А Р

**ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
ХАРКІВЩИНИ НА 2010 РІК**

*Рекомендаційний
бібліографічний покажчик*

ХАРКІВ 2009

Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2010 рік : рек. бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Харк. обл. держ. адмін. ; Харк. обл. універс. наук. б-ка. – Х., 2009. – 44 с.

Універсальне довідково-бібліографічне видання “Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини” видається ХОУНБ з 1977 р. Посібник містить матеріали про визначні події суспільно-політичного, громадського та культурного життя області, ювілеї уродженців краю та видатних діячів, життя і діяльність яких пов'язана з Харківщиною.

Покажчик складається з трьох розділів і відкривається хронікою подій з історії Харківщини. Далі, у другому розділі читачі знайомляться з переліком дат 2010 р. Зірочкою (*) позначені ті дати, до яких у третьому розділі подаються інформаційні довідки та бібліографічні списки. У бібліографічних списках літературу розміщено в логічній послідовності.

Видання розраховане на бібліотекарів, які пропагують краєзнавчу літературу, а також лекторів, вчителів та усіх читачів, що цікавляться краєзнавством.

Радимо використовувати покажчик для відзначення ювілейних і пам'ятних дат краю. Він допоможе в організації книжкових виставок, переглядів; проведенню масових заходів.

Відбір літератури закінчено в липні 2009 р.

Укладачі	Л.О.Сашкова, Л.М.Конопля
Редактори	Г.М.Єрофєєва, Л.І.Єпішева
Комп'ютерний набір	Л.М.Конопля
Комп'ютерна верстка	Л.М.Конопля
Відповідальна за випуск	Н.І.Шостко

© Харківська обласна універсальна
наукова бібліотека, 2009

ХРОНІКА ПОДІЙ З ІСТОРІЇ ХАРКІВЩИНИ
НА 2010 РІК

- 1595 415 років тому**
– Засновано м. Мерефа
- 1600 410 років тому**
– Засновано с. Червоний Оскіл Ізюмського району
- 1640 370 років тому**
– Засновано м. Зміїв
– Засновано смт Солоницівка Дергачівського району
- 1650 360 років тому**
– Засновано смт Гаврилівка Дергачівського району
– Засновано смт Пересічна Дергачівського району
- 1655 355 років тому**
– З’явився перший письмовий документ про місто – “Именной список жителей г. Харькова 1655 года”
– Засновано м. Куп’янськ
– Засновано с. Липці Харківського району
- 1660 350 років тому**
– Засновано м. Дергачі
– Засновано смт Безлюдівка Харківського району
– Засновано смт Дворічна
– Засновано с. Малі Проходи Дергачівського району
- 1675 335 років тому**
– Засновано смт Нова Водолага
– Засновано с. Берека Первомайського району
– Засновано с. Перекіп Валківського району
- 1685 325 років тому**
– Засновано с. Гусарівка Балаклійського району
– Засновано с. Таранівка Зміївського району
- 1690 320 років тому**
– Засновано с. Грушуваха Барвінківського району
- 1700 310 років тому**
– Засновано смт Шарівка Богодухівського району
- 1730 280 років тому**
– Засновано с. Єфремівка Первомайського району
- 1760 250 років тому**
– Засновано смт Козача Лопань Дергачівського району
- 1765 245 років тому**

- Харків стає центром Слобідсько–Української губернії. Першим губернатором призначено Є.Щербініна
- серпень* – Катерина II проголосила “Манифест о свободных полках”. У відповідності до нього козацька служба замінювалась на армійську. Замість реформованих слобідських полків були створені регулярні Харківський уланський, Сумський, Острогожський, Ахтирський та Ізюмський гусарські полки
- 1780** **230 років тому**
- У Харкові відкрився перший театр на фортечному валу (нині Університетська гірка)
- 25 квітня* – Вийшов царський указ про утворення Харківського намісництва, до складу якого входило 15 повітів
- 1785** **225 років тому**
- У Харкові вперше зібралася Міська дума
- 1800** **210 років тому**
- Засновано с. Гусарівка Барвінківського району
- 1805** **205 років тому**
- При Харківському університеті відкрито першу в місті друкарню
- 29 січня* – Відбулося відкриття Харківського університету (нині Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна)
- 1825–1837** – Повстанський рух у Харківській губернії під проводом І.Звонаренка
- 1830** **180 років тому**
- Засновано с. Іванівка Шевченківського району
- 1835** **175 років тому**
- Слобідсько–Українська губернія перетворена на Харківську губернію
- 30 жовтня* – Харків відвідав імператор Микола I. Він оглянув деякі міські заклади і відвідав Успенський Собор
- 1845** **165 років тому**
- Відкрито “фельдшерську школу”. Вона була частиною лікарського містечка, відомого в народі як “Сабурова дача”. У 1953 р. фельдшерсько-акушерська школа перейменована в медичне училище № 1
- 1855** **155 років тому**
- Засновано с. Надеждине Близнюківського району
- 1860** **150 років тому**
- серпень* – Відкрито жіноче училище, яке в листопаді того ж року було названо Маріїнським (з 1991 р. – Перша українська гімназія)
- 1865** **145 років тому**
- М.М.Бекетов створив першу в Російській імперії фізико-хімічну школу, відкривши в Харківському університеті фізико-хімічне відділення
- 1870** **140 років тому**
- 17 лютого* – Створено Харківську головну складську митницю – одну з десяти найбільших на території Російської імперії
- 15 жовтня* – В Харкові збудовано чавуноливарний завод А.Пільстрема (нині АТ “Червоний Жовтень”)
- 1875** **135 років тому**
- Відкрито І-й харківський пивзавод (нині ВАТ “Нова Баварія”)
- Розпочато рух потягів на залізниці Харків–Севастополь
- 1880** **130 років тому**
- За ініціативи членів історико-філологічного товариства Харківського університету створено

історичний архів (нині Державний архів Харківської області)

1885 125 років тому

- Засновано с. Новоолександрівка Сахновщинського району

15 вересня – Відбулося відкриття Практичного технологічного інституту – першого вищого технічного навчального закладу в Україні (нині Національний технічний університет “ХП”)

27 вересня – Відкрито науково-технічну бібліотеку Харківського політехнічного інституту

жовтень – Харківський оперний театр відвідав П.І.Чайковський

1890 120 років тому

- Відкрито магазин роздрібної торгівлі (нині магазин “Ведмедик”)

березень – Х.Д.Алчевська удостоєна вищої нагороди – *diplome d'honneur* на Паризькій виставці за книгу “Что читает народ”. Її колеги А.Колмикова і Єфимович нагороджені золотими медалями, П.Іванова і Гордєєва – срібними. У французькій пресі з’явилися захоплені відгуки про діяльність харківських вчителів

1895 115 років тому

- Розпочалося будівництво канатного заводу

- Розпочалося будівництво паровозобудівного заводу – одного з найбільших машинобудівних підприємств дореволюційної Росії (нині ДП «Завод ім. В.Малишева»)

- Бельгійським підприємцем Б.Шапаром відкрито “Фабрику металлических полотен и продырявленных жестей” (нині ВАТ “Завод ім. Фрунзе”)

- В Харкові вийшла друком перша книга Є.Альбовського “История Харьковского Слободского казачьего полка 1651–1765”

червень – Харківська Міська дума прийняла рішення про будівництво нової лікарні на 100 ліжок. У 1900 р. лікарню було відкрито, її назвали Миколаївською (нині тут розташовані центральна районна лікарня Московського району і 17-та міська лікарня)

вересень – Засновано Харківський зоопарк
Див.: Календар знаменних і пам’ятних дат Харківщини на 2005 рік. – Х., 2004. – С. 52-54.

1900 110 років тому

- Створено товариство харківських художників

- Харківським підприємцем Г.Берлізовим засновано чавуномідноливарний машинобудівний та котельний завод (нині ДП “Харківський приладобудівний завод ім. Т.Г.Шевченка”)

29 січня – Створено першу на східноукраїнських землях політичну організацію – Револьюційну українську партію (РУП) під проводом Д.Антоновича, Б.Камінського, Л.Мацієвича, М.Русова

1 травня – В Харкові відбулася перша в Україні велика політична демонстрація робітників, в якій брали участь 10 тисяч осіб

1905 105 років тому

- Вийшов перший том історичної монографії Д.І.Багалія та Д.П.Міллера “История города Харькова за 250 лет его существования”

- Відкрито пам’ятник В.Н.Каразіну – російському й українському діячеві, засновнику Харківського університету (скульптор І.Андреолетті)

- В Харкові створено більшовицьку групу “Вперед” на чолі з Артемом (Ф.А.Сергєєвим)

- Засновано м. Південний Харківського району

грудень – Відбувся збройний виступ харківських робітників проти самодержавства

1910 100 років тому

- Завершено будівництво станції та вокзалу Левада на лінії залізниці Харків–Ізюм–Донбас

- С.В.Гризодубов здійснив політ на аероплані власної конструкції

1915 95 років тому

- Підприємцем Липовським організовано текстильну фабрику “Велика Державінська мануфактура” (нині АТЗТ “Державінська мануфактура”)
- 3 Риги до Харкова евакуйовано завод електричної компанії ВЕК (Харківський електромеханічний завод)
- Почали діяти Ізюмські ремонтні майстерні (нині Ізюмський тепловозремонтний завод)
- 29 травня* – Освячено Трьох–Святительський храм в Харкові
- серпень* – Засновано перший просвітительський кінематограф при товаристві грамотності
- 15 листопада* – Відкрито протезну майстерню (нині Харківське казенне експериментальне протезно-ортопедичне підприємство)
- 1920** **90 років тому**
- Засновано державну поліграфічну фабрику (нині ВАТ “Харківська книжкова фабрика “Глобус”)
- Засновано майстерні з ремонту спеціальної телеграфної і телефонної апаратури (нині ДП “Завод “Радіореле”)
- Створено експериментальний хіміко-фармацевтичний інститут (нині ДП “Державний науковий центр лікарських засобів”)
- Засновано с. Красне Кегичівського району
- січень* – Засновано швейну фабрику (нині ТОВ “Швейна фабрика ім. Тінякова”)
- 11 січня* – У Харкові відбувся перший комуністичний суботник
- 21 січня* – Засновано музей Слобідської України ім. Г.Сковороди (нині Харківський історичний музей)
- 28–29 березня* – Харків відвідав С.О.Єсенін. Проживав по вул. Рибній (нині вул. Кооперативна, 15)
- травень* – Засновано Харківський інститут народного господарства (нині Національна юридична академія України ім. Я.Мудрого)
- 30 липня* – Засновано українську рентгенівську академію (нині Харківський НДІ медичної радіології ім. С.П. Григор’єва АМН України)
- жовтень* – В Харкові організовано Російську державну оперу
- 12 жовтня* – Відкрито педагогічну школу (нині педагогічний коледж)
- 1925** **85 років тому**
- Розпочато будівництво стадіону “Металіст”
- Відкрито Будинок вчених
- Засновано фабрику “Красный зеркальщик” (нині Харківський завод механічної і термічної обробки скла)
- Кінну площу перейменовано в площу Повстання
- Створено гурток юних біологів Харківського зоопарку
- Організовано спеціальну школу-клініку для сліпоглухонімих дітей, яка була відома далеко за межами України як єдина в світі науково-педагогічна установа для дослідження, виховання та навчання сліпоглухонімих дітей
- 1 січня* – Почав працювати перший в Україні аероклуб (нині Харківський аероклуб ім. В.С.Гризодубової)
- 5 січня* – У Харкові відбувся Перший республіканський з’їзд вчителів
- березень* – Розпочало свою діяльність Харківське відділення “Тепло и сила” (нині ОАО “Теплоенергомонтаж”)
- 28–31 травня* – В Харкові відбулася перша Всеукраїнська краєзнавча конференція за участю Д.І.Багалія, Д.І.Яворницького, М.Яворського та ін. істориків
- серпень* – Розпочалося будівництво Держпрому
- жовтень* – Засновано Державний український музичний театр (нині Харківський академічний театр

опери та балету ім. М.С.Лисенка)

12 листопада – Створено футбольний клуб “Металіст”

1930 80 років тому

- В Харкові відбувся I Всеукраїнський конкурс піаністів
- Закінчено будівництво аеропорту – одного з перших в Україні
- Засновано Український поліграфічний інститут (з 1945 р. переведений до Львова, у 1948 р. – присвоєно ім'я І.Федорова, зараз – Українська академія друкарства)
- Засновано проектний відділ тресту “Укренергобуд” (нині ВАТ “Харківський науково-дослідний і проектно-конструкторський інститут “Енергопроект”)
- Засновано інженерно-будівельний інститут (нині Харківський державний технічний університет будівництва і архітектури)
- Засновано Державний інститут фізичної культури (нині Харківська державна академія фізичної культури)
- Засновано інститут інженерів залізничного транспорту (нині Українська державна академія залізничного транспорту)
- Засновано інститут механізації сільського господарства (нині Харківський національний університет сільського господарства ім. П.Василенка)
- Засновано авіаційний інститут (нині Національний аерокосмічний університет ім. М.Жуковського “ХАІ”)
- Засновано Український НДІ лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.Висоцького (нині Український орден “Знак пошани” НДІ лісного господарства та агролісомеліорації ім. Г.Висоцького)
- Організовано НДІ тваринництва Лісостепу та Полісся УРСР
- Почав роботу перший в Україні і другий в СРСР інститут гематології та переливання крові (нині Харківський НДІ загальної та невідкладної хірургії АМН України)
- Засновано Український науково-дослідний вуглекімічний інститут (нині Український державний вуглекімічний НДІ)
- Засновано електротехнікум зв'язку
- Створено завод “Поршень” (з 1992 р. ВАТ “Автрамат”)

травень – Розпочато будівництво Харківського тракторного заводу (ХТЗ)

7 липня – Засновано автомобільно-дорожній інститут (нині Харківський національний автомобільно-дорожній університет)

22 жовтня – Засновано інженерно-економічний інститут (Харківський національний економічний університет)

2 листопада – Вийшов перший номер Валківської районної газети “Сільські новини”

6–15 листопада – У Харкові відбулася Міжнародна конференція пролетарських і революційних письменників, в якій прийняли участь 120 делегатів із 22 країн. Серед них – Л.Арагон, А.Барбюс, І.Бейхер, А.Зегер та ін.

12 листопада – Створена Дев'ята військова авіаційна школа льотчиків та льотчиків-спостерігачів (нині Харківський університет Повітряних Сил ім. І.Кожедуба)

1935 75 років тому

- Закінчено будівництво Харківського верстатобудівного заводу
- Відкрито міський парк ім. Артема
- Створено кондитерське підприємство “Харківська бісквітна фабрика”. В 2004 р. фабрика об'єдналася з кондитерською в корпорацію “Бісквіт-Шоколад”
- м. Зміїв. Відкрито районну бібліотеку
- смт Зачепилівка. Відкрито районну бібліотеку

- смт Шевченково. Відкрито районну бібліотеку
- 24 березня – Відкрито пам'ятник Т.Г.Шевченку (скульптор М.Манізер)
- червень – В Жовтневому районі м. Харкова відкрито першу в Україні професійно-технічну школу для перекваліфікування інвалідів громадянської війни і праці (нині Харківський обліково-економічний технікум-інтернат ім. Ф.Ананченка)
- 6 вересня – Відбулось відкриття першого в Україні Палацу піонерів
- жовтень – Вступив в дію завод “Гідропривід”
- 16 листопада – Відкрито дитячу музичну школу № 6 ім. М.В.Лисенка
- 1940 70 років тому**
- 8 березня – Засновано Комінтернівський район м. Харкова
- квітень– травень – Розстріл польських військовополонених. У 2000 р. у Лісопарковій зоні Харкова споруджено українсько-польський меморіал жертв тоталітаризму
- 8 листопада* – Відкрито дитячу залізницю – Малу Південну
- 1945 65 років тому**
- Засновано Харківський театральний інститут
- Відкрито Харківський гідрометеорологічний технікум
- Засновано Харківське книжкове видавництво (нині Всеукраїнське багатoproфільне видавництво “Прапор”)
- м. Люботин. Засновано Центральну бібліотеку
- 8 січня – Відновлено роботу одного із найстаріших книгосховищ країни – Центральну наукову бібліотеку ім. В.Г.Короленка (нині Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г.Короленка)
- 1 лютого – ХТЗ ім. С.Орджонікідзе розпочав серійне виробництво тракторів
- березень – Створено Харківське міжобласне відділення Спілки театральних діячів України
- 24 травня – Постановкою опери М.Глінки “Іван Сусанін” відновив свою роботу державний академічний театр опери та балету ім. М.В.Лисенка
- 1950 60 років тому**
- Засновано центральну бібліотеку ім. Квітки-Основ'яненка ЦБС Ленінського району м. Харкова
- 3 травня – Балакліївський район. Відкрито потужне газородовище – Шебелинка
- 1955 55 років тому**
- Почав діяти Харківський телецентр
- Засновано центральну бібліотеку ім. І.Франка ЦБС Жовтневого району м. Харкова
- Засновано музично-театральну бібліотеку ім. К.С.Станіславського
- Краснокутський район. Засновано Пархомівський історико-художній музей
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2005 рік. – Х., 2004. – С. 54-55.
- 30 вересня – На базі Українського фізико-технічного інституту створено інститут радіофізики та електроніки (нині Інститут радіофізики і радіоелектроніки ім. А.Я.Усікова НАН України)
- 21 грудня – Створено Харківський обласний комітет міжнародної української спілки ветеранів війни
- 1960 50 років тому**
- Засновано фізико-технічний інститут низьких температур АН УРСР (нині Фізико-технічний інститут низьких температур ім. Б.Веркіна НАН України)
- Засновано Харківську лабораторію Всесоюзного Центрального НДІ комплексної автоматизації (нині “Харківський НДІ комплексної автоматизації”)
- вересень – Харківський обласний драматичний театр реорганізовано в театр юного глядача

- грудень* – На турбінному заводі ім. С.Кірова виготовлено найбільшу в світі одновальну парову турбіну потужністю 300 тис. кВт.
- 1965** **45 років тому**
- Відкрито Палац одруження
- 6 червня* – Завершено будівництво першої черги Зміївської ДРЕС
- 29 серпня* – Відкрито Харківський Палац новонароджених
- 1970** **40 років тому**
- 27 червня* – Відкрито Будинок актора Харківського відділення Спілки театральних діячів України
- 1975** **35 років тому**
- Валківський район. Створено чоловічий хор ветеранів війни і праці
- 26 січня* – Введено в експлуатацію ТЕЦ-5 (нині ДП “Харківська ТЕЦ-5”)
- 23 серпня* – Відкрито рух на першій дільниці шостого в СРСР метрополітену (нині Холодногірсько–Заводська лінія)
- 4 листопада* – Відкрито Монумент на честь проголошення Радянської влади в Україні (скульптори В.Агібалов, М.Овсянкін, Й.Рик)
- 9 грудня* – В Харкові розпочав роботу радянсько-американський симпозиум, присвячений збереженню чистоти річок, озер та морів
- 1980** **30 років тому**
- Створено Харківський камерний хор (художній керівник – заслужений діяч мистецтв України В.С.Палкін)
- 1985** **25 років тому**
- січень* – м. Чугуїв. Відкрито історико-краєзнавчий музей
- 1990** **15 років тому**
- Засновано товариство корейської культури
- На базі харківського хореографічного відділення Харківської державної академії культури створено театр народного танцю “Заповіт”
- м. Валки. Відкрито пам’ятник українському поету П.А.Грабовському (скульптор І.Ястребов)
- с. Ков’яги, Валківський район. За ініціативи відомого уродженця села, письменника В.Гамана засновано музей Матері
- квітень* – Створено Харківське бібліотечне товариство
- 29 квітня* – Між м. Харковом та м. Нюрнбергом (Німеччина) встановлено побратимські зв’язки
- травень* – В Харкові проведені 11-ї Всесоюзні Єсенінські читання “Сергей Есенин и Украина”
- 2 серпня* – Постановою Верховної Ради УРСР м. Готвальду Харківської області повернено колишнє найменування Зміїв та Готвальдівському району – Зміївський
- 22 серпня* – м. Чугуїв. Біля художньо-меморіального музею ім. І.Рєпіна відкрито пам’ятник художнику (скульптор М.Єсипенко)
- вересень* – В середній школі № 96 м. Харкова відкрито перший на Харківщині шкільний музей Т.Г.Шевченка
- жовтень* – Вперше в Україні розпочала роботу комерційна телестудія “АТВ-1” (м. Харків)
- 21 грудня* – Створено обласний центр зайнятості населення
- 1995** **15 років тому**
- Створено Харківське територіальне відділення Малої академії наук і наукових товариств учнів України
- Створено благодійне об’єднання “Синтез”, мета якого – надання допомоги знедоленим дітям

- Засновано фармацевтичне ЗАТ “Лекхім – Харків”
- Відкрито АТ “Куліничівський хлібозавод”
- Харківському аеропорту присвоєно статус міжнародного
- Засновано Українську промислово-енергетичну компанію (УПЕК)
- Створено концерн “Райський уголок” – один з найбільших книжкових ринків України
- 27 квітня – Відкрито Олексіївську лінію Харківського метрополітену
- 5 травня – Відкрито пам’ятник Г. Жукову (скульптор М.Овсянкін)
- 9 травня – с. Таранівка Зміївського району. Відкрито меморіальний комплекс на честь подвигу героїв-широнінців (скульптор В.Корольков)
- червень – Чугуїв. Відкрито пам’ятник І.Кожедубу на території Харківського інституту льотчиків (скульптор О.Рідний)
- липень – Вулицю VIII з’їзду Рад перейменовано на вул. Б.О.Чичибабіна
- серпень – В Харкові відбулась Всеукраїнська краєзнавча конференція, присвячена 70-річчю Українського комітету краєзнавців
- 10 серпня – м. Бабаї Харківського району. Відкрито меморіально-скульптурний комплекс “Стежка Сквороди” (архітектор Н.Фоменко)
- 12 серпня – ст. метро “Вулиця Свердлова” перейменовано в станцію “Холодна Гора”
- 31 серпня – Підписано договір про дружбу і співпрацю між м. Варною (Болгарія) і м. Харковом
- 1 вересня – Відкрито міський клуб-музей К.І.Шульженко
- 1–4 вересня – В Харкові відбувся І-й міжнародний фестиваль естрадної пісні ім. К.І.Шульженко
- 23 вересня – м. Харкову повернено його історичний герб і вперше піднято стяг міста
- Відкрито інформаційно-культурний центр “Нюрнберзький дім”
- листопад – м. Чугуїв. Засновано Міжнародний благодійний фонд ім. І.Є.Репіна
- 18 листопада – с. Басарабівка Кегичівського району. Відкрито пам’ятник Б.Хмельницькому (скульптор В.Семенюк)
- 25 листопада – Засновано Харківський міський спортивно-реабілітаційний клуб інвалідів “Ахіллес Трек Клуб Харків”
- грудень – Засновано Міжнародний фонд пам’яті Б.О.Чичибабіна.
- 23 грудня – Відкрито пам’ятник міліціонерам, які загинули в мирний час при виконанні службового обов’язку (скульптор О.Іллічов), вул. Раднаркомівська, 13
- 2000 10 років тому**
- м. Чугуїв. Відбувся перший Міжнародний Репінський пленер
- 28 березня – У Будинку вчених (вул. Совнаркомівська, 10) встановлено бюст О.М.Бекетову – видатному українському архітекторові, педагогу
- травень – У приміщенні міської клінічної лікарні швидкої і невідкладної медичної допомоги ім. проф. О.І.Мещанінова відкрито музей служби швидкої медичної допомоги
- 11 травня – Вийшов закон України “Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на території м. Харкова”
- 15 травня – м. Куп’янськ. Відкрито пам’ятник воїнам-інтернаціоналістам, які загинули в Афганістані
- 17 червня – У Лісопарковій зоні Харкова споруджено українсько-польський меморіал жертв тоталітаризму
- 22–23 серпня – У Харкові відбувся Перший Міжнародний фестиваль патріотичної пісні “Солдати миру ХХ ст.”
- 6 жовтня – На території Харківського медичного університету відкрито пам’ятник видатному вченому-анатому В.П.Воробйову

- 13 листопада – За ініціативи українського історика П.Тронька засновано міжнародну організацію “Харківське земляцтво”
- грудень – На XVIII сесії Харківської міськради 23-го скликання затверджено Статут територіальної громади м. Харкова
- 2005** **5 років тому**
- Зареєстровано етнічну організацію “Грузинське національно-культурне товариство Слобожанщини”
- Підписано Угоду про дружбу і співпрацю між м. Кутаїсі (Грузія) і м. Харків
- лютий – У домі по вул. Чернишевського, 90 відкрито музей пам’яті воїнів-афганців
- 5 травня – На перехресті вул. Гвардійців-Широнінців та проспекту 50-річчя ВЛКСМ встановлено пам’ятник Петру Широніну (скульптор В.Корчмар)
- серпень – Відкрито другу чергу комплексу “Меморіал жертвам нацизму у Дробицькому Яру”
- 18 серпня – У сквері мікрорайону Новий Побут Ленінського району м. Харкова встановлено пам’ятник Герою Радянського Союзу А.Добродецькому
- травень смт Дворічна. Відкрито пам’ятник І.І.Мечникову (скульптор С.Ястребов)
- квітень – Зареєстровано Харківську обласну громадську організацію дітей війни
- 28 листопада – На перехресті вулиць Мечникова і Пушкінської, навпроти інституту мікробіології і імунології встановлено пам’ятник І.Мечникову (скульптор С.Гурбанов)

ЗНАМЕННІ ТА ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ХАРКІВЩИНИ
НА 2010 РІК

- 4 січня – 125 років від дня народження **Олександра Григоровича Крамова** (1885–1951), російського актора, режисера, художнього керівника Харківського російського драматичного театру ім. О.Пушкіна
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1985 год. – X., 1984. – С. 16–19.
- 130 років від дня народження **Василя Миколайовича Верховинця** (справж. Костів) (1880–1938), українського композитора, диригента, хореографа, фольклориста, одного з засновників і балетмейстерів Харківського театру музичної комедії
- 5 січня – 70 років від дня народження **Валентина Петровича Черних** (1940), українського вченого-хіміка, педагога, ректора Національного фармацевтичного університету України (Харків)
- 6 січня – 110 років від дня народження **Данила Івановича Соколова** (1900–1975), українського критика, прозаїка
- * – 50 років від дня народження **Олександра Борисовича Фельдмана** (1960), українського бізнесмена, мецената, політика
- 8 січня – 100 років від дня народження **Давида Кельмановича Вишневського** (1910–1977), українського письменника
- 10 січня – 110 років від дня народження **Зіновія Давидовича Заграничного** (1900–1966), українського хормейстера, композитора і педагога
- 110 років від дня народження **Регіни Самійловни Горовиць** (1900–1984), піаністки, педагога
- 12 січня – 145 років від дня народження **Федора Петровича Балавенського** (1865–1943), українського скульптора
- 13 січня – 70 років від дня народження **Василя Яковича Тація** (1940), президента Академії правових наук України, ректора Національної юридичної академії України ім. Я.Мудрого, доктора юридичних наук, Почесного громадянина м. Харкова (2004)
- 15 січня – 105 років від дня народження **Григорія Борисовича Берковича** (1905–1976), українського живописця і графіка
- 17 січня – 105 років від дня народження **Євгена Васильовича Бондаренка** (1905–1977), українського актора (Харківський український академічний драматичний театр ім. Т.Шевченка)
- 50 років від дня народження **Олександра Валентиновича Усенка** (1960), бібліотекознавця, літератора, директора Харківської обласної бібліотеки для юнацтва
- 19 січня – 65 років від дня народження **Вадима Юсуповича Абдрашитова** (1945), російського режисера, педагога, уродженця Харкова
- 20 січня – 145 років від дня народження **Михайла Івановича Туган-Барановського** (1865–1919), українського економіста, соціолога, історика
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2005 рік. – X., 2004. – С. 34–36.
- 25 січня – 80 років від дня народження **Ігоря Олександровича Алфьорова** (1930–1978), українського архітектора. В 1965–1975 рр. – головний архітектор Харкова, один із авторів монументу на честь проголошення Радянської влади на Україні та меморіального комплексу Слави
- 27 січня – 220 років від дня народження **Петра Петровича Гулака-Артемовського** (1790–1865), українського поета, перекладача, вченого. В 1841–1849 рр. – ректор Харківського університету
- 28 січня – 75 років від дня народження **Теодора Костянтиновича Попеску** (1935–2008), українського артиста балету
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1995 рік. – X., 1994. – С. 10–11.
- 29 січня – 125 років від дня народження **Сергія Івановича Руденка** (1885–1969), українського антрополога, археолога, етнографа, географа
- 75 років від дня народження **Олексія Прокоповича Чугуя** (1935), українського письменника, літературознавця

- 30 січня – 110 років від дня народження **Ісака Осиповича Дунаєвського** (1900–1955), російського композитора і диригента
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1985 год. – Х., 1984. – С. 11–12.
- 80 років від дня народження **Марка Веніаміновича Кармінського** (1930–1995), українського композитора
Див.: Литература к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1990 год. – Х., 1989. – С. 5–8.
- 1 лютого – 115 років від дня народження **Андрія Петровича Ковалевського** (1895–1969), українського радянського історика та етнографа
- 2 лютого – 245 років від дня народження **Тимофія Федоровича Осиповського** (1765–1832), українського і російського математика та філософа. 1805–1820 рр. очолював кафедру математики Харківського університету, у 1813–1820 рр. був ректором університету
- 4 лютого – 120 років від дня народження **Тимофія Даниловича Страхова** (1890–1960), українського радянського міколога, фітопатолога
- 65 років від дня народження **Миколи Миколайовича Саппи** (1945), українського краєзнавця
- 7 лютого – 145 років від дня народження **Георгія Миколайовича Висоцького** (1865–1940), українського вченого у галузі лісівництва, ґрунтознавства, геоботаніки та гідрології
- 10 лютого – 95 років від дня народження **Ганни Степанівни Маяк** (1915–1994), українського архітектора
- 11 лютого – 110 років від дня народження **Євгена Михайловича Лавренка** (1900–1987), українського радянського геоботаніка та ботанікогеографа
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1980 год. – Х., 1979. – С. 10–11.
- 12 лютого – 155 років від дня народження **Миколи Миколайовича Синельникова** (1855–1939), російського режисера, актора, педагога
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1995 рік. – Х., 1994. – С. 11–12.
- 12 лютого – 115 років від дня народження **Анатолія Галактіоновича Петрицького** (1895–1964), українського живописця, художника театру
- 13 лютого – 70 років від дня народження **Володимира Олександровича Родіонова** (1940), російського поета
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2000 рік. – Х., 1999. – С. 18–20.
- 14 лютого – 155 років від дня народження **Всеволода Михайловича Гаршина** (1855–1888), російського письменника
- 110 років від дня народження **Онисима Михайловича Голоска** (1900–1955), військовика, Героя Радянського Союзу (1944)
- 15 лютого – 145 років від дня народження **Єгора Івановича Орлова** (1865–1944), українського хіміка-технолога, засновника першого в Україні Всесоюзного НДІ вогнетривів у Харкові (1927 р.)
- * – 120 років від дня народження **Семена Семеновича Богатирьова** (1890–1960), українського і російського музикознавця, композитора, педагога
- 115 років від дня народження **Федора Мусійовича Соболя** (1895–1973), українського диригента
- 80 років від дня народження **Юрія Івановича Лосєва** (1930), вченого в галузі автоматизованих систем управління
- 16 лютого – 70 років від дня народження **Павла Абрамовича Тайбера** (1940), українського графіка
- 18 лютого – 120 років від дня народження **Володимира Михайловича Корецького** (1890–1984), українського вченого-юриста. У 1920-х рр. був одним з організаторів Харківського юридичного інституту
- 110 років від дня народження **Оксани Андріївни Петрусенко** (1900–1940), української співачки
Див.: Литература к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1990 год. – Х., 1989. – С. 8–10.

- 110 років від дня народження **Валентина Івановича Пушкарьова** (1900–1966), українського архітектора
- 19 лютого – 100 років від дня народження **Миколи Олександровича Соболя** (1910–1991), українського державного і громадського діяча. У 1954–1958 рр. – директор Харківського паровозобудівного заводу
- 21 лютого – 105 років від дня народження **Дмитра Васильовича Нитченка** (Чуба) (1905–1995), письменника української діаспори
 - 95 років від дня народження **Євгена Михайловича Ліфшиця** (1915–1985), українського фізика-теоретика
- 25 лютого – 170 років від дня смерті **Мелетія Леонтовича** (1784–1840), архієпископа Харківського і Охтирського
- 27 лютого – 40 років від дня народження **Сергія Петровича Черняєва** (1970–2002), українського поета
- 28 лютого – 115 років від дня народження **Майка (Михайла Гервасійовича) Йогансена** (1895–1937), українського прозаїка, поета, літературознавця
- 5 березня – 130 років від дня народження **Сергія Натановича Бернштейна** (1880–1968), українського математика, засновника наукової школи в Харківському університеті
 - 80 років від дня народження **Володимира Терентійовича Зайцева** (1930–1999), українського клініциста-хірурга, вченого, педагога. Керував Харківським НДІ загальної та невідкладної хірургії
- 7 березня – 80 років від дня народження **Артура Петровича Ярещенка** (1930), українського вченого-мовознавця
- 8 березня – 110 років від дня народження **Софії Володимирівни Федорцевої** (1900–1988), актриси Харківського державного академічного українського драматичного театру ім. Т.Шевченка
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2000 рік. – Х., 1999. – С. 20–21.
- 9 березня – 65 років від дня народження **Михайла Миколайовича Олефіренка** (1945), українського письменника
- 12 березня – 135 років від дня народження **Василя Родіоновича Петрова** (1875–1937), російського оперного співака, уродженця с. Олексіївка Зміївського повіту Харківської губернії
- 13 березня – 130 років від дня народження **Олексія Опанасовича Кокеля** (1880–1956), українського художника і педагога
 - * – 100 років від дня народження **Ірини Миколаївни Бугримової** (1910–2001), артистки цирку, першої в СРСР дресирувальниці хижаків
- 15 березня – 75 років від дня народження **Олександра Степановича Болотських** (1935), українського вченого, доктора сільськогосподарських наук, професора, ректора Харківського аграрного університету ім. В.В.Докучаєва
- 18 березня – 130 років від дня народження **Олександра Миколайовича Грота** (1880–1965), українського художника, педагога
 - 55 років від дня народження **Анатолія Петровича Стожука** (1955), українського письменника
- 21 березня – 50 років від дня народження **Даниїла Борисовича Крамера** (1960), українського композитора, піаніста, джазмена
- 23 березня – 65 років від дня народження **Віталія Дмитровича Добровольського** (1945), українського дизайнера, живописця, графіка і монументаліста
- 24 березня – 110 років від дня народження **Івана Семеновича Козловського** (1900–1993), українського і російського співака
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1985 год. – Х., 1984. – С. 14.
- 25 березня – 85 років від дня народження **Сергія Івановича Івченка** (1925–1984), українського прозаїка
- 28 березня – 120 років від дня народження **Віктора Володимировича Бобіна** (1890–1973), українського анатома, антрополога
- 30 березня – 160 років від дня народження **Михайла Михайловича Корякіна** (1850–1897), російського

оперного співака, уродженця с. Кочеток Харківської губернії

- 4 квітня – 75 років від дня народження **Валентини Іларіонівни Астахової** (1935), вченого-історика, педагога, професора, доктора історичних наук, ректора Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»
- 7 квітня – 105 років від дня народження **Миколи Андрійовича Частія** (1905–1962), українського співака. Був солістом Харківського театру опери та балету ім. М.В.Лисенка у 1927–1935 рр.
- 70 років від дня народження **Марка Ентіна** (1940), українського сценариста, драматурга, поета
- 60 років від дня народження **Леоніда Васильовича Тома** (1950), українського поета
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2000 рік. – X., 1999. – С. 21–22.
- 14 квітня – 115 років від дня народження **Йосипа Йосиповича Гірняка** (1895–1989), українського актора, режисера (1922–1933 – Харківський театр Березіль)
- 17 квітня – 115 років від дня народження **Олександра Веніаміновича Хвостенка-Хвостова** (1895–1968), українського художника, графіка
- 18 квітня – 105 років від дня народження **Валентини Миколаївни Чистякової** (1905–1984), української актриси, дружини Леся Курбаса
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковицины на 1980 год. – X., 1979. – С. 13–14.
- 19 квітня – 125 років від дня смерті **Миколи Івановича Костомарова** (1817–1885), історика, археолога, фольклориста, етнографа, критика, письменника
- 20 квітня – 120 років від дня народження **Микити Івановича Волкова** (1890–1971), українського співака. У 1934–1945 рр. – соліст Харківського театру музкомедії
- 105 років від дня народження **Євгена Овксентійовича Лимаря** (1905–1972), українського архітектора і художника
- 21 квітня – 100 років від дня народження **Володимира Миколайовича Нахабіна** (1910–1967), українського композитора, педагога, диригента
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковицины на 1980 год. – X., 1979. – С. 12–13.
- 22 квітня – 95 років від дня народження **Миколи Івановича Гнойового** (1915–1995), українського графіка
- 23 квітня – 105 років від дня народження **Юрія Павловича Бажанова** (1905–1975), військового діяча, Маршала артилерії (1965). З 1955 по 1973 рр. – начальник військово-інженерної радіотехнічної академії ім. Л.О.Говорова в м. Харкові
- 100 років від дня народження **Олександри Михайлівни Матвієнко** (1910–1996), українського радянського біолога
- 30 квітня – 100 років від дня народження **Георгія Яковича Андрєєва** (1910–1978), українського техника, ректора Українського заочного політехнічного інституту (1964–1978)
- 1 травня – 105 років від дня народження **Леоніда Васильовича Андрієвського** (1905–1994), українського графіка
- 90 років від дня народження **Миколи Федоровича Денчика** (1920–1996), військовика, Героя Радянського Союзу (1944)
- 2 травня – 145 років від дня народження **Миколи Андрійовича Гредескула** (1865–1941), українського історика, правознавця, політичного діяча
- 6 травня – 105 років від дня народження **Юрія Андріяновича Лавріненка** (1905–1987), українського літературознавця, публіциста, культуролога
- 100 років від дня смерті **Бориса Дмитровича Грінченка** (1863–1910), українського письменника, педагога
*Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1998 рік. – X., 1997. – С. 29–32.
Людина енциклопедичного обдарування : пам'ятка читачеві. – X., 2003. – 14 с.*
- 9 травня – 75 років від дня народження **Ігоря Аркадійовича Цветкова** (1935–2000), російського композитора
- 12 травня – 135 років від дня народження **Якова Феофановича Чепіги-Зеленкевича** (1875–1938),

українського педагога і освітянського діяча. У 1928–1934 рр. працював в НДІ педагогіки УРСР (Харків)

- 14 травня – 160 років від дня народження **Івана В'ячеславовича Нетушила** (1850–1928), українського історика, філолога. У 1912–1919 рр. – ректор Харківського університету
- 85 років від дня народження **Миколи Семеновича Беляєва** (1925–2004), українського педагога, краєзнавця, почесного громадянина м. Богодухів
- 15 травня – 165 років від дня народження **Іллі Ілліча Мечникова** (1845–1916), російського і українського біолога, основоположника ембріології, порівняльної патології, імунології та мікробіології. Лауреат Нобелівської премії 1908 року
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2000 рік. – Х., 1999. – С. 26–28.
- 16 травня – 110 років від дня народження **Хани Миронівни Левіної** (1900–1969), української поетеси
- 21 травня – 115 років від дня народження **Костянтина Євгеновича Богуславського** (1895–1943), українського композитора, хорового диригента, співака
- 95 років від дня народження **Костянтина Федоровича Ольшанського** (1915–1944), Героя Радянського Союзу, уродженця смт Приколотне Великобурлуцького району
- 22 травня – 170 років від дня народження **Марка Лукича Кропивницького** (1840–1910), українського драматурга, актора, режисера та театрального діяча
Див.: Литература к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1990 год. – Х., 1989. – С. 10–11.
- 25 травня – 150 років від дня народження **Костянтина Івановича Рубинського** (1860–1930), українського бібліотекознавця, бібліографа
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2000 рік. – Х., 1999. – С. 25–26.
- 120 років від дня народження **Григорія Львовича Дермана** (1890–1983), українського патологоанатома. За його ініціативою в Харкові у 1960-х рр. вперше в Україні був організований перинатальний центр
- 105 років від дня народження **Олександра Євдокимовича Корнійчука** (1905–1972), російського драматурга, кіносценариста, громадського діяча. На початку 1930-х рр. жив у Харкові, працював на харківській кіностудії
- 30 травня – 140 років від дня народження **Митрофана Семеновича Федорова** (1870–1942), українського і російського живописця, одного з організаторів і викладачів Харківського художнього училища (1902–1913)
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1980 год. – Х., 1979. – С. 8–9.
- 1 червня – 70 років від дня народження **Юрія Анатолійовича Мамакіна** (1940), російського прозаїка
- 2 червня – 85 років від дня народження **Ігоря Михайловича Стаханова** (1925), українського живописця
- 3 червня – 85 років від дня народження **Анатолія Васильовича Ефроса** (1925–1987), російського режисера, уродженця Харкова
- 5 червня – 115 років від дня народження **Михайла Омеляновича Ялового** (1895–1937), українського поета, прозаїка
- 85 років від дня народження **Володимира Олексійовича Реусова** (1925), українського вченого в галузі будівництва, Почесного громадянина Харкова (2000)
- 6 червня – 155 років від дня народження **Івана Петровича Білоконьського** (1855–1931), прозаїка, історика, громадського діяча
- 7 червня – 70 років від дня народження **Сергія Юрійовича Масловського** (1940), українського вченого-анатома
- 8 червня – 90 років від дня народження **Івана Микитовича Кожедуба** (1920–1991), Героя Радянського Союзу, Почесного громадянина Чугуєва, Куп'янська
- 9 червня * – 60 років від дня народження **Володимира Петровича Семиноженка** (1950), українського вченого-фізика, політичного та громадського діяча
- 11 червня – 110 років від дня народження **Петра Івановича Демчука** (1900–1937), українського філософа. З 1925 р. жив у Харкові, професор Харківського університету радянського будівництва і права

- 13 червня – 145 років від дня народження **Олександра Миколайовича Висзжева** (1865–1918), українського живописця, організатора харківського гуртка художників (1900)
- 17 червня – 110 років від дня народження **Митрофана Тадейовича Кононенка** (1900–1965), українського актора. З 1923 р. – актор Харківського драматичного українського театру ім. Т.Шевченка
- 18 червня – 95 років від дня народження **Леоніда Івановича Чернова** (1915–1990), українського живописця, графіка
- 21 червня – 80 років від дня народження **Анатолія Васильовича Калабухіна** (1930), українського диригента і педагога
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2000 рік. – Х., 1999. – С. 28–29.
- 22 червня – 85 років від дня народження **Станіслава Яковича Гонтара** (1925–1970), українського графіка і живописця
- 23 червня – 90 років від дня народження **Івана Михайловича Кулінича** (1920), українського письменника та громадського діяча
- 24 червня – 100 років від дня народження **Івана Івановича Неходи** (1910–1963), українського поета
- 27 червня – 110 років від дня народження **Олександра Івановича Сердюка** (1900–1988), українського актора, режисера, педагога
Див.: Литература к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1990 год. – Х., 1989. – С. 12–13.
- 100 років від дня народження **Павла Федоровича Батицького** (1910–1984), військового діяча, Героя Радянського Союзу, маршала
- 29 червня – 145 років від дня народження **Петра Васильовича Щепкіна** (1865–1941), українського педагога. З 1890 р. вчителював у 2-й Липецькій школі і до кінця життя був її директором
- 140 років від дня смерті **Амвросія Лук'яновича Метлинського** (1814–1870), українського поета, перекладача, етнографа
- 90 років від дня народження **Андрія Федоровича Чернишова** (1920–1991), літературознавця, критика
- 2 липня – 180 років від дня народження **Володимира Степановича Александрова** (1825–1894), українського поета, перекладача, фольклориста
- 115 років від дня народження **Олександра Семеновича Чишка** (1895–1976), українського і російського композитора, співака, уродженця смт Дворічна Харківської області
- 3 липня – 115 років від дня народження **Марка Йосиповича Рейзена** (1895–1992), російського співака. У 1921–1925 рр. – соліст Харківської опери
- 85 років від дня народження **Дмитра Васильовича Волкова** (1925–1996), українського фізика
- 7 липня – 110 років від дня народження **Юрія Корнійовича Смолича** (1900–1976), українського прозаїка, публіциста, критика. 1923–1941 рр. – харківський період життя письменника
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2000 рік. – Х., 1999. – С. 29–31.
- 8 липня – 90 років від дня народження **Вадима Григоровича Кононенка** (1920–1983), українського педагога, ректора Харківського авіаційного інституту (з 1976)
- 10 липня – 110 років від дня народження **Петра Степановича Погребняка** (1900–1976), українського вченого в галузях лісництва, екології рослин і ґрунтознавства, уродженця с. Волохів Яр Зміївського району. У 1924 р. закінчив Харківський сільськогосподарський інститут
- * – 85 років від дня народження **Володимира Володимировича Сташиса** (1925), українського вченого-юриста, педагога, Почесного громадянина Харкова (2000)
- 11 липня – 95 років від дня народження **Володимира Миколайовича Оглобліна** (1915–2005), українського актора і режисера. У 1952–1958 рр. – режисер Харківського українського академічного драматичного театру ім. Т.Шевченка
- 12 липня – 130 років від дня народження **Даміана Петровича Гриньова** (1880–1934), українського лікаря. У 1922 р. заснував і очолив кафедру мікробіології Харківського університету
- * – 95 років від дня народження **Петра Тимофійовича Тронька** (1915), українського історика,

Героя України (2000), Почесного громадянина Харкова (2002)

- 15 липня – 105 років від дня народження **Олександра Леопольдовича Хвилі** (1905–1977), українського актора. У 1926–1941 рр. – актор Харківського драматичного театру ім. Т. Шевченка
- 17 липня – 105 років від дня народження **Марка Євсейовича Добрускіна** (1905), українського філософа
- 18 липня – 165 років від дня народження **Олександра Івановича Кирпичникова** (1845–1930), українського вченого-філолога
- 19 липня – 165 років від дня народження **Іллі Ілліча Слатіна** (1845–1931), українського і російського музичного діяча, піаніста, педагога, диригента
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1995 рік. – Х., 1994. – С. 13–14.
- 70 років від дня народження **Валентина Савича Бібика** (1940–2003), українського композитора
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2000 рік. – Х., 1999. – С. 31–34.
- 24 липня – 105 років від дня народження **Бориса Григоровича Буткова** (1905–1969), українського співака. У 1929–1959 рр. – соліст Харківського театру опери та балету ім. Лисенка
- 25 липня – 115 років від дня народження **Володимира Олександровича Белоусова** (1895–1971), українського лікаря-педіатра
- 27 липня – 140 років від дня народження **Володимира Матвійовича Маковського** (1870–1941), українського радянського вченого у галузі турбобудування
- 28 липня – 115 років від дня народження **Валентина Григоровича Костенка** (1895–1960), українського композитора, педагога, музикознавця
- 29 липня – 110 років від дня народження **Івана Івановича Бакуліна** (1900–1942), Героя Радянського Союзу (1965, посмертно), секретаря підпільного обкому КП(б)У
Див.: Литература к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1990 год. – Х., 1989. – С. 13–14.
- 30 липня – 130 років від дня народження **Михайла Михайловича Лозинського** (1880–1937), українського політичного діяча, публіциста, літературознавця, перекладача
- 80 років від дня народження **Романа Олександровича Левіна** (1930), російського поета, прозаїка
Див.: Литература к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1990 год. – Х., 1989. – С. 14–15.
- 1 серпня – 110 років від дня народження **Олександра Івановича Копиленка** (1900–1958), українського письменника
- 3 серпня – 105 років від дня народження **Івана Микитовича Францевича** (1905–1985), українського радянського вченого у галузі фізичної хімії та матеріалознавства
- 80 років від дня народження **Миколи Сидоровича Пушкаря** (1930–1995), українського кріобіолога
- 4 серпня – 115 років від дня народження **Бориса Никаноровича Тютюнникова** (1895–1985), українського вченого в галузі технології жирів
- 5 серпня – 100 років від дня народження **Марії Петрівни Нестеренко** (1910–1941), льотчиці, уродженки смт Буди Харківської області
- 6 серпня – 115 років від дня народження **Михайла Сергійовича Горбачова** (1895–1984), українського лікаря-нейрохірурга
- 85 років від дня народження **Володимира Гавриловича Крайниченка** (1925–1964), українського режисера. У 1952–1964 рр. працював у Харківському українському драматичному театрі ім. Т.Шевченка
- 9 серпня – 120 років від дня народження **Пантелеймона Івановича Свистуна** (1890–1938), громадського і державного діяча, начальника будівництва, директора ХТЗ у 1930-х рр.
- 11 серпня – 330 років від дня смерті **Івана Дмитровича Сірка** (між 1605 і 1610–1680), отамана

запорізьких козаків II-ї половини XVII ст., уродженця с. Мерефа Харківської області

Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2005 рік. – X., 2004. – С. 36–38.

Лицар козацької звитяги Іван Дмитрович Сірко (між 1605 та 1610–1680) : рек. бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Харк. облдержадмін. Харк. обл. універс. наук. б-ка ; уклад. Г.М. Єрофеева, Л.О.Сашикова. – X., 2005. – 28 с.

- 14 серпня – 90 років від дня народження **Лева Яковича Лівшиця** (1920–1965), російського літературознавця, критика
- 85 років від дня народження **Володимира Федоровича Гольби** (1925), українського живописця
- 15 серпня – 105 років від дня народження **Володимира Никифоровича Гавриленка** (1905–1995), українського прозаїка
- Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2005 рік. – X., 2004. – С. 38–40.*
- 90 років від дня смерті **Христини Данилівни Алчевської** (1841–1920), українського педагога, діяча народної освіти
- Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1991 год. – X., 1990. – С. 7–8.*
- 17 серпня – 60 років від дня народження **Олега Анатолійовича Векленка** (1950), українського графіка, плакатиста
- 20 серпня – 75 років від дня народження **Миколи Івановича Чумака** (1935), українського поета
- 22 серпня – 75 років від дня народження **Михайла Захаровича Бердути** (1935), українського історика, краєзнавця
- 24 серпня – 130 років від дня народження **Олександра Георгійовича Молокіна** (1880–1951), українського архітектора, інженера
- 27 серпня – 150 років від дня народження **Євгена Михайловича Гаршина** (1860–1935), літературного критика, письменника
- 120 років від дня народження **Дмитра Петровича Святополк-Мирського** (1890–1939), поета, критика
- 29 серпня – 85 років від дня народження **Марлени Давидівни Рахліної** (1925), української поетеси
- Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2005 рік. – X., 2004. – С. 40–41.*
- 30 серпня – 60 років від дня народження **Валентина Михайловича Толочка** (1950), українського вченого-фармацевта
- 3 вересня – 80 років від дня народження **Віктора Петровича Тимченка** (1930), українського поета
- Див.: Харківському поету В.П.Тимченку – 65 : пам'ятка читачеві / Харк. обл. б-ка. – X., 1995.*
- 5 вересня – 165 років від дня народження **Олександра Васильовича Гурова** (1845–1921), українського геолога, палеонтолога
- 6 вересня – 110 років від дня народження **Миколи Федоровича Наконечного** (1900–1981), українського мовознавця
- 75 років від дня народження **В'ячеслава Сергійовича Палкіна** (1935–2008), українського диригента, засновника Харківського камерного хору обласної філармонії
- Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2005 рік. – X., 2004. – С. 42–43.*
- 8 вересня – 65 років від дня народження **Володимира Петровича Фокіна** (1945), російського режисера, уродженця Харкова
- 10 вересня – 125 років від дня народження **Олександра Володимировича Палладіна** (1885–1972), українського біохіміка, засновника української школи біохімії
- 95 років від дня народження **Олександра Федоровича Кравцова** (1915–1983), українського поета
- 12 вересня – 105 років від дня народження **Олександра Володимировича Запорожця** (1905–1981), українського та російського психолога, педагога
- 100 років від дня народження **Любові Артемівни Дражевської** (1910–2006), громадської діячки, журналістки, геолога
- 15 вересня – 140 років від дня народження **Лева Петровича Штейнберга** (1870–1945), українського і російського диригента, композитора. У 1924–1926 рр. – головний диригент Харківської опери

- 16 вересня – 105 років від дня народження **Іллі Михайловича Полякова** (1905–1976), вченого-біолога, генетика. У 1963–1974 рр. – директор Інституту рослинництва ім. Юр'єва
- 18 вересня – 80 років від дня народження **Бориса Семеновича Носка** (1930), українського вченого в галузі агрохімії
- 19 вересня – 305 років від дня народження **Йоасафа Горленка** (1705–1754), церковного діяча, письменника, який сприяв розвитку Харківського колегіуму
- 235 років від дня народження **Василя Васильовича Орлова-Денисова** (1775–1844), героя війни 1812 р., благодійника (заснував перший в Харкові дитячий притулок)
- 20 вересня – 135 років від дня смерті **Фердинанда Георгійовича Бергера** (?–1875), українського режисера, антрепренера, співака, за ініціативи якого у 1874 р. в Харкові було засновано стаціонарний оперний театр
- 22 вересня – 175 років від дня народження **Олександра Опанасовича Потебні** (1835–1891), українського філолога, мовознавця, фольклориста, етнографа
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1995 рік. – X., 1994. – С. 15–21.
- 24 вересня – 75 років від дня народження **Леоніда Генріховича Фрізмана** (1935), російського літературознавця
- 26 вересня – 70 років від дня народження **Світлани Іванівни Коливанової** (1940), української артистки балету, Почесного громадянина Харкова (2002)
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1995 рік. – X., 1994. – С. 22–23.
- 28 вересня – 75 років від дня народження **Юрія Івановича Григоренка-Пригоди** (1935–2002), альпініста, тренера
- 29 вересня – 105 років від дня народження **Віктора Семеновича Андрєєва** (1905–1988), українського та російського архітектора
- 80 років від дня смерті **Іллі Юхимовича Рєпіна** (1844–1930), російського живописця
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1994 рік. – X., 1993. – С. 11–19
- 1 жовтня – 75 років від дня народження **Зіновія Львовича Окона** (1935), українського сатирика
- 70 років від дня народження **Олега Миколайовича Батова** (1940), українського актора. У 1968–1970 рр. працював у Харківському драматичному театрі ім. Т.Шевченка
- 3 жовтня* – 100 років від дня народження **Олександра Юрійовича Лейбфрейда** (1910–2003), українського радянського архітектора, краєзнавця
- 6 жовтня – 100 років від дня народження **Івана Івановича Денисенка** (1910–2006), американського художника українського походження, уродженця м. Барвінкове Харківської області, Почесного професора кафедри живопису Харківської державної академії дизайну і мистецтва (2000)
- 85 років від дня народження **Марка Івановича Богославського** (1925), російського поета, літературознавця, педагога
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2000 рік. – X., 1999. – С. 34.
- 8 жовтня – 165 років від дня народження **Віктора Львовича Кирпичова** (1845–1913), вченого в галузі механіки, опору матеріалів. В 1885–1898 рр. – ректор Харківського технологічного інституту
- 9 жовтня – 125 років від дня народження **Володимира Юхимовича Свідзінського** (1885–1941), українського поета, критика, перекладача
- 12 жовтня – 80 років від дня народження **Радія Федоровича Полонського** (1930–2003), українського прозаїка і драматурга
Див.: Литература к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1990 год. – X., 1989. – С. 16–17.
- 14 жовтня – 70 років від дня народження **Олександра Олександровича Сердюка** (1940), українського кіноактора, уродженця Харкова
- 16 жовтня – 75 років від дня народження **Анатолія Зіновійовича Житницького** (1935), українського поета, драматурга, пародиста, мистецтвознавця, педагога
- 18 жовтня – 140 років від дня народження **Володимира Васильовича Різниченка** (1870–1932), українського геолога, художника та поета

- 125 років від дня народження **Миколи Михайловича Баженова** (1885–1962), українського вченого-філолога
- 21 жовтня* – 100 років від дня народження **Поліни Володимирівни Куманченко** (1910–1992), української актриси. У 1937–1961 рр. акторка Харківського драматичного театру ім. Т.Шевченка
- 60 років від дня народження **Наталії Миколаївни Кушнарєнко** (1950), українського документознавця, бібліографа, педагога
- 22 жовтня – 140 років від дня народження **Івана Олексійовича Буніна** (1870–1953), прозаїка, поета, перекладача. Деякий час жив і працював на Україні, бував у Києві, Одесі, Полтаві. В Харкові жив у 1887–1889 рр. разом з братом Юлієм
- 130 років від дня народження **Віктора Павловича Протопопова** (1880–1957), українського психіатра та фізіолога. У 1923–1944 рр. працював у медичних установах Харкова
- 24 жовтня – 95 років від дня народження **Кузьми Філімоновича Білоконя** (1915–2005), військовика, Героя Радянського Союзу (1944), Почесного громадянина смт Печеніги Харківської області
- 25 жовтня – 150 років від дня народження **Миколи Семеновича Самокиша** (1860–1944), українського живописця та графіка
Див.: Литература к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1990 год. – X., 1989. – С. 18–21.
- 27 жовтня – 75 років від дня народження **Віталія Миколайовича Куликова** (1935), українського художника
- 29 жовтня – 110 років від дня народження **Лідії Володимирівни Долохової** (1900–1988), артистки балету, балетознавця
- 30 жовтня – 190 років від дня народження **Івана Герасимовича Харитоненка** (1820–1891), українського промисловця, мецената. У 1884 р. пожертвував кошти на будівництво триповерхового будинку для гуртожитку студентів Харківського університету
- 185 років від дня народження **Дмитра Івановича Безперчого** (1825–1913), українського живописця
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 1995 рік. – X., 1994. – С. 24–25.
- 2 листопада – 100 років від дня народження **Анатолія Семеновича Бережного** (1910–1996), українського хіміка-технолога
- 70 років від дня народження **Анатолія Олександровича Бугайця** (1940), генерального директора НВО “Турбоатом”, Героя України (2002)
- 3 листопада – 100 років від дня народження **Віктора Семеновича Довбищенка** (1910–1953), українського режисера, театрознавця, педагога
- 70 років від дня народження **Людмили Павлівни Платонової** (1940), української актриси (Харківський драматичний театр ім. Т.Шевченка)
- 6 листопада – 150 років від дня народження **Дмитра Івановича Яворницького** (1855–1940), українського історика, археолога, етнографа, фольклориста, письменника
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1995 рік. – X., 1994. – С. 25–27.
- 9 листопада – 125 років від дня народження **Віктора Олександровича Барвінського** (1885–1940), українського радянського історика, архівіста
- 12 листопада – 125 років від дня народження **Михайла Івановича Ситенка** (1885–1940), українського ортопеда-травматолога
- 100 років від дня смерті **Івана Івановича Соколова** (1823–1910), російського живописця, графіка, віце-президента Харківського товариства любителів красних мистецтв
- 75 років від дня народження **Людмили Марківни Гурченко** (1935), російської кіноактриси, уродженки Харкова, Почесного громадянина Харкова (1999)
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2005 рік. – X., 2004. – С. 43–47.
- 14 листопада – 165 років тому від дня народження **Михайла Дійовича Пономарьова** (1845–1905), українського педіатра, засновника і першого завідувача кафедри дитячих хвороб Харківського університету

- 15 листопада – 210 років від дня народження **Андрія Євгеновича Розена** (1800–1884), декабриста, громадського діяча. Останні роки життя провів неподалік с. Кам'янка (Ізюмський район)
- 115 років від дня народження **Володимира Зеновича Гжицького** (1895–1973), українського прозаїка. У 1919–1933 рр. жив і працював у Харкові
- 16 листопада – 110 років від дня народження **Ніни Василівни Тамарової** (1900–1983), російської актриси. У 1938–1983 рр. працювала у Харківському російському драматичному театрі ім. О.Пушкіна
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1985 год. – X., 1984. – С. 15–16.
- 95 років від дня народження **Григорія Олексійовича Томенка** (1915–1994), українського живописця
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2000 рік. – X., 1999. – С. 35.
- 65 років від дня народження **Олександра Івановича Чепалова** (1945), українського театрознавця, журналіста, драматурга
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2005 рік. – X., 2004. – С. 47–49.
- 17 листопада – 80 років від дня народження **Георгія Борисовича Авер'янова** (1930–1991), українського віолончеліста
- 65 років від дня народження **Костянтина Петровича Маковійського** (1945), українського поета
- 19 листопада – 175 років від дня народження **Валеріана Григоровича Лашкевича** (1835–1888), українського лікаря
- 21 листопада – 125 років від дня народження **Петра Петровича Будникова** (1885–1968), українського хіміка, фахівця у галузі силікатних матеріалів
- 25 листопада – 125 років від дня народження **Григорія Олександровича Авлова** (1885–1960), російського режисера, театрального діяча. У 1921–1922 рр. очолював Героїчний театр у Харкові, де вперше в Україні поставив “Містерію–Буфф” В.В.Маяковського
- 85 років від дня народження **Юрія Дмитровича Бедзика** (1925–2008), українського письменника
- 26 листопада – 85 років від дня народження **Опанаса Івановича Заливахи** (1925–2007), українського живописця
- 29 листопада – 75 років від дня народження **Олени Яківни Гречаніної** (1935), українського акушера-гінеколога, генетика
- 30 листопада – 75 років від дня народження **Всеволода Костянтиновича Чайкіна** (1935), українського актора (Харківський театр юного глядача)
- 1 грудня – 105 років від дня народження **Олексія Івановича Полторацького** (1905–1977), українського письменника, публіциста
- 3 грудня – 100 років від дня народження **Бориса Михайловича Сивоволова** (1910–1992), російського літературознавця
- 5 грудня – 65 років від дня народження **Ніни Іванівни Русланової** (1945), російської актриси, уродженки м. Богодухова Харківської області
- 9 грудня – 120 років від дня народження **Миколи Антоновича Плевака** (1890–1941), українського літературознавця, бібліографа, уродженця смт Дворічна Харківської області
- 10 грудня – 140 років від дня народження **Миколи Андрійовича Артем'єва** (1870–1948), українського вченого в галузі електротехніки. За його проектами було споруджено в Харкові у 1911–1915 рр. центральну електростанцію і створено міську електричну мережу
- 12 грудня – 105 років від дня народження **Андрія Даниловича Скаби** (1905–1986) українського історика, педагога, громадського діяча
- 17 грудня – 120 років від дня народження **Миколи Миколайовича Кулешова** (1890–1968), українського ботаніка
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1980 год. – X., 1979. – С. 24–25.
- 18 грудня – 175 років від дня народження **Петра Павловича Дурново** (1835–1919), харківського губернатора, Почесного громадянина Харкова. Харків завдячений йому заснуванням Олександрівської лікарні, будівництвом кам'яних сходів з Університетської Гірки

- 85 років від дня народження **Миколи Івановича Печеніжського** (1925–1998), українського драматурга
- 70 років від дня народження **Савелія Яковича Ципіна** (1940–2001), українського прозаїка, драматурга
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 1995 рік. – Х., 1994. – С. 28–33.
- 21 грудня – 220 років від дня народження **Євграфа Петровича Ковалевського** (1790–1867), російського державного діяча, літератора
- 105 років від дня народження **Миколи Володимировича Дукина** (1905–1943), українського прозаїка, перекладача
- 23 грудня – 70 років від дня народження **Євгена Олександровича Філімонова** (1940), українського письменника
- 24 грудня – 105 років від дня народження **Антон Карлович Вальтера** (1905–1965), українського фізика, засновника школи ядерної фізики в Харківському університеті
*Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2005 рік. – Х., 2004. – С. 49–51.
З плеяди творців: До 100-річчя від дня народження Антона Карловича Вальтера (1905–1965): пам'ятка читачеві / Харк. обл. універс. наук. б-ка; уклад. Г.М.Єрофєєва. – Х., 2005. – 13 с.*
- 85 років від дня народження **Наталії Кирилівни Балановської** (1925), українського поета
- 27 грудня – 120 років від дня народження **Василя Ємця** (1890–1982), українського кобзаря
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2005 рік. – Х., 2004. – С. 51–52.
- 30 грудня – 90 років від дня народження **Євгена Захаровича Трегуба** (1920–1984), українського живописця
- 31 грудня – 135 років від дня народження **Бориса Карловича Яновського** (1875–1933), українського композитора, диригента, музичного критика

Цього року виповнюється:

- 275 років від дня народження **Івана Семеновича Саблукова** (1735–1777), українського живописця і педагога
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1985 год. – Х., 1984. – С. 19.
- 260 років від дня народження **Петра Антоновича Ярославського** (1750–1810), українського архітектора, автора проєктів планування Харкова та інших міст губернії
- 215 років від дня народження **Людвіга Юрійовича Млотковського** (1795–1855), українського і російського актора, режисера, антрепренера. У 1843 р. збудував у Харкові театральне приміщення, де відкрив першу театральну школу
- 210 років від дня народження **Андрія Андрійовича Тона** (1800–1858), українського архітектора. У 1837–1845 рр. – міський архітектор
- 205 років від дня народження **Івана Осиповича Калениченка** (1805–1876), вченого-фізіолога
- 200 років від дня народження **Федора Івановича Данилова** (1810–1885), українського архітектора. 30 років перебував на посаді епархіального архітектора Харківської губернії
- 175 років від дня народження **Олексія Кириловича Алчевського** (1835–1901), промисловця, банкіра, мецената, родоначальника сім'ї українських діячів культури
- 175 років від дня народження **Петра Савовича Єфименка** (1835–1908), російського та українського етнографа, правознавця, бібліографа, громадського діяча
- 175 років від дня народження **Івана Кіндратовича Зарубіна** (1835–1904), українського хірурга, громадського діяча
- 170 років від дня народження **Марії Дмитрівни Расвської-Іванової** (1840–1912), українського живописця і педагога
*Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2000 рік. – Х., 1999. – С. 38–39.
Славна землячка : (до 160-річчя з дня народження М.Д.Расвської-Іванової) : пам'ятка читачеві / Харк. обл. універс. б-ка. – Х., 2000. – 7 с.*
- 160 років від дня народження **Михайла Івановича Ловцова** (1850–1907), російського архітектора

- 150 років від дня народження **Олександра Михайловича Варяниціна** (1860–1914), військового інженера, теоретика української архітектури, живописця
- 150 років від дня народження **Костянтина Михайловича Бич-Лубенського** (1860–?), українського етнографа, письменника
- 150 років від дня народження **Юхима Мусійовича Бабецького** (1860–1916), театрального критика, драматурга, перекладача. У 1901–1916 рр. працював у журналі “Театр и искусство”, вів постійну рубрику “Харківські листи”
- 145 років від дня народження **Миколи Федоровича фон-Дітмара** (1865–1919), українського підприємця, одного з організаторів економіки Української держави. З 1893 р. жив у Харкові, обирався гласним Харківської Міської думи
- 145 років від дня народження **Віктора Івановича Недригайлова** (1865–1923), вченого-бактеріолога, епідеміолога
- 140 років від дня народження **Петра Васильовича Величка** (1870–1942), українського архітектора
- 140 років від дня народження **Олександра Тихоновича Дзванівського** (1870–1938), українського композитора, музикального критика, співака, педагога
- 135 років від дня народження **Володимира Яковича Рубашкіна** (1875–1932), вченого-анатома, засновника українського протозойного інституту в Харкові
- 135 років від дня народження **Степана Андрійовича Ананьїна** (1875–1942), українського психолога, педагога, філософа
- 115 років від дня народження **Василя Михайловича Жаботинського** (1895–1984), українського гігієніста, автора першого підручника з комунальної гігієни, зав. кафедрою комунальної гігієни Харківського медичного інституту
- 110 років від дня народження **Марка Абрамовича Новосельського** (1900–1937), українського скульптора
- 105 років від дня народження **Володимира Федоровича Нерубенка** (1905–1944), українського графіка

МАТЕРІАЛИ НА ДОПОМОГУ ВІДЗНАЧЕННЯ
ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ НА 2010 РІК

6 січня

50 років від дня народження
Олександра Борисовича
Фельдмана

Фельдман Олександр Борисович, український політик, бізнесмен, меценат. Народився 6 січня 1960 р. у Харкові. Середню освіту здобув у 31-ій середній школі. З листопада 1978 р. по 1980 р. була армія та служба в військах ПВО. У перші роки після армії працював таксистом, кочегаром, охоронником. У часи перебудови батько та син, Борис та Олександр Фельдмани, заснували в Харкові один з перших кооперативів – “Монтажник”. В 1991 р. була зареєстрована фірма “Автоекспресконструкція”, яка через деякий час була перетворена в акціонерне товариство “Концерн АВЕК и К⁰”. Його президентом став Олександр Борисович Фельдман. Сьогодні концерн “АВЕК” є одним із найпотужніших та стабільних підприємств Східної України з багатoproфільною структурою, яка об’єднує фірми з мільйонними річними оборотами. Податки, які сплачує “АВЕК”, складають значну частину бюджету Харкова. Крім того, на благодійні цілі Концерн “АВЕК” відраховує 15% своїх прибутків.

Благодійність є одним з пріоритетних напрямків діяльності Олександра Борисовича. За його ініціативи було створено Харківський благодійний фонд “АВЕК», який розпочав свою роботу у лютому 1997 р. Фонд реалізує соціальні проекти, спрямовані на розвиток Харкова, підтримку соціально незахищених верств населення та турботу про підлітків: “Захистимо дитинство”, “Турнір 1000 команд”, “Народне визнання”, “Галерея мистецтв”, “Життя без наркотиків”, “Кардіс”. Звичайно відомі дарунки “АВЕК” Харкову. Це скульптурна композиція “Скрипаль на криші”, слоненя Тенді, який був куплений міському зоопарку на радість всім маленьким харків’янам. Фонд виділив значні кошти на будівництво в Харкові Музею афганської війни, спорудження Меморіалу жертвам Холокосту у Дробицькому Яру. За роки існування фонду адресну допомогу одержали більш ніж 25,5 тисяч чоловік та 2,2 тис. організацій.

В 1998 –2002 рр. О.Б.Фельдман - депутат Харківської міської ради, а в 2002 р. його обрано народним депутатом України. У Верховній Раді він працює у Комітеті у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів.

Олександр Борисович очолює Єврейський фонд України, який підтримує контакти з дипломатичними представництвами 32 держав, це сприяє популяризації його діяльності у світі, розвитку нових зв’язків та можливостей.

За активну громадську та благодійну діяльність О.Б.Фельдмана відзначено високими нагородами.

Золотий орден Миколая Чудотворця “За примноження добра на Землі” (1999), орден “За заслуги” III (2002) та II ст. (2004), Почесна грамота Кабінету Міністрів України (2003), ордени “Різдво Христове 2000” (2000, УПЦ), Преподобного Нестора Літописця (2000, УПЦ), спеціальна медаль “За відданість справі захисту прав людини” (2002, Національна консультативна комісія Французької Республіки з питань прав людини), лауреат Загальнонаціональної програми “Людина року — 2004” у номінації “Благодійні програми”, рейтингових конкурсів “Харків’янин століття” (2001) і “Харків’янин року”, почесний знак Харківського міського голови “За старанність. 350 років від заснування Харкова”. Нагороджений орденом Золотого хреста за заслуги у зміцненні діалогу між світовими релігіями (37-ий володар цієї церковної нагороди у світі) від Патріарха православної церкви Єрусалима Теофілоса III, срібною медаллю Національної академії наук України “За сприяння розвитку науки”.

Біографічні довідки :

Фельдман Олександр Борисович [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/Фельдман_Олександр_Борисович

Фельдман Олександр Борисович [Електронний ресурс] // Довідники про сучасну Україну. –Режим доступу : <http://dovidka.com.ua/fcontent.php?rcode=311&topic=270458>

Фельдман Александр Борисович [Электронный ресурс] // Словари и энциклопедии на Академике. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/456325>

Бесіди з О.Б.Фельдманом:

Александр Фельдман – бизнесмен, депутат и президент [Электронный ресурс] / записал М.Френкель // Еврейский обозреватель. – 2005. – Июль (№13). – Режим доступа : http://www.jewukr.org/observer/eo2003/page_show_ru.php?id=1146

“Брошенных детей нет, есть дети без внимания” / записал И.Питя // Время. – 2000. – 18 нояб.

“Металлист” будет “народной” командой / записал Г.Мыслик // Спорт-файл. – 2001. – 15 марта. – С. 7.

Начните делать добро, и вы поверите в него / записала А.Яковлева // Время. – 2001. – 10 февр.

Считаю пример “Турнира тысячи команд” убедительным / записал Ю.Остроумов // Команда. – 2002. – 2 февр. – С. 7.

У Харкові відкрилася “Молодіжна біржа праці” / записала О.Доспехова // Слобід. край. – 2005. – 7 лип.

“Я жду серьезного разговора, который помог бы решить проблемы “Металлиста” / записал В.Андриевский // Событие. – 2002. – Июнь (№ 26). – С. 16.

Про О.Б.Фельдмана:

Александр Борисович Фельдман : персональный сайт. – Режим доступа : <http://www.feldman.org.ua/>

Алешин В. Большие и малые дела : [в депутат. приемной А.Фельдмана состоялся круглый стол на тему “Октябрьский район – актуал. пробл., формы сотрудничества депутатов и органов власти”] / В.Алешин // Событие. – 2003. – 3-9 апр. (№ 14). – С. 3.

Благотворительный фонд “АВЭК” – пути становления // Комсом. правда. – 2002. – 15 февр. – С. 14.

Васильев И. Первая пятилетка “АВЭК” / И.Васильев // Слобода. – 2002. – 15 февр.

Горбачева И. Сокровища культуры. Благотворительный фонд “АВЭК” помогает спасать не только наше культурное наследие / И.Горбачева // Харьк. телеграф. – 2002. - № 6. – С. 17.

Гузенко Н. Не хлібом єдиним : [харк. мільярдер О.Фельдман продав хлібокомбінати... і має намір стати мером] / Н.Гузенко // Контракти. – 2007. – 17 груд. (№ 51). – С. 29-32.

Ковалева М. Спешите делать добро / М.Ковалева // Время. – 2002. – 16 февр.

Кравченко Р. “Благотворительность по сути своей есть не слово, а дело” / Р.Кравченко // Панорама. – 2002. – 1 берез.

Невская Т. Благотворительность. Работа или призвание? / Т.Невская // Событие. – 2002. – Март (№ 9). – С. 6.

Ничипір В. Багатоликий Фельдман : нардеп, таксист і барахольник / В.Ничипір [Электронный ресурс] // Персонал плюс. – 2007. – 25-31 січ. (№3). – Режим доступа : <http://www.personal-plus.net/206/1704.html>

Руденко С. Фельдман Александр : досьє [Электронный ресурс] / С.Руденко // Персональный сайт Сергея Руденко. – <http://www.rudenko.kiev.ua/persons/feldman>

Фельдман Александр Борисович // Карнацевич В. 100 знаменитых харьковчан / В.Карнацевич. – Х., 2005. – С. 449-452.

Фельдман Александр Борисович [Электронный ресурс] // Городской дозор. – Режим доступа : <http://dozor.kharkov.ua/faces/1026369.html>

Фельдман Б. “АВЭК” – это серьезно. В моей жизни. – Х. : Константа, 2005. – 260 с.
об А.Фельдмане – с. 58-64, 74, 88, 109-113, 116-122, 129, 130, 137- 145, 151, 154, 161, 163, 164, 177, 180, 182, 184, 187, 189-194, 196-198.

Черевичко І. Генерал базарної кар’єри / І.Черевичко // Персонал. – 2005. – 21-27 верес. (№38). – С. 6.

Яковлева А. Сегодня главное – выжить : в Харькове стартовал первый серьез. проект соц. инвестирования : [состоялась пресс. конф. А.Фельдмана и нач. харьк. метрополитена С.Мусеева на которой рассматривался вопрос о создании программы, направленной на соц.-экон. развитие города и региона] / А.Яковлева // Время. – 2006. – 26 окт.

15 лютого

**120 років від дня народження
Семена Семеновича
Богатирьова**

Богатирьов Семен Семенович, український радянський композитор, музикознавець, педагог. Народився 15 лютого 1890 р. у Харкові в сім'ї службовця. До 1917 р. навчався в гімназії, потім на юридичному факультеті Харківського університету. Музичну освіту по класу композиції Семен Семенович здобув у Петербурзькій консерваторії у Я.Вітола і М.Штейнберга. По її закінченні деякий час викладав там же теорію музики та композицію. У 1917 р. Богатирьов переїздить до Харкова, де стає одним з організаторів філармонічного товариства та консерваторії імені М.А.Римського-Корсакова. У нього займається по класу композиції славнозвісний І.Й.Дунаєвський. У наступні роки до класу Богатирьова приходять навчатися М.Д.Тіц, Д.Л.Клебанов, А.І.Стеблянок, В.Т.Борисов, А.Я.Штогаренко, Ю.С.Мейтус. Основний принцип педагогіки С.Богатирьова полягав у вихованні самостійності та ініціативи студентів. Він прагнув розкрити особистість кожного з них, привчаючи до серйозної, вдумливої роботи в оволодінні композиторської технікою; дбав про постійне розширення їх художніх орієнтирів та кругозору.

Семен Семенович піклувався щодо створення музичної атмосфери в самій консерваторії: наприкінці 30-х років тут були відмінний студентський симфонічний оркестр та оперна студія. Вітчизняні та зарубіжні концертанти, що приїздили до Харкова, незмінно запрошувалися виступати також до консерваторії. Так, у 1935 р. артисти театру ім. Немировича-Данченка виконували сцени з опери Д.Шостаковича “Леді Макбет Мценського повіту”.

Під час Великої Вітчизняної війни С.Богатирьов перебував в евакуації у Свердловську. У 1943 р. його було призначено заступником директора з наукової роботи Московської консерваторії, де він пропрацював до 1960 р. З 1946 р. – заслужений діяч мистецтв України. У 1947 р. С.Богатирьов отримав ступінь доктора мистецтвознавства за дисертацію на тему подвійного канона.

Сфера наукових інтересів Семена Семеновича була пов'язана з теорією контрапункту. Він був послідовником С.Танєєва в ідеях математичного обґрунтування контрапунктичних комбінацій. У своїй фундаментальній праці “Зворотний контрапункт” він досліджував інверсію та обертання контрапункту – яка раніше майже не вивчалася.

Композитору С.Богатирьову належать симфонічні та камерні твори: для симфонічного оркестру – 4 увертюри, Варіації, відредагував і завершив незакінчену симфонію Es – dur П.Чайковського; струнні квартети: для духового оркестру – Марш; п'єси – для фортепіано (2 сонати), скрипки; солоспіви та ін.

Помер Семен Семенович Богатирьов 31 грудня 1960 р. у Москві.

Біографічні довідки:

Богатырев Семен Семенович // Музыканты мира : биограф. словарь. – М., 2001. – С. 61.

Богатырёв, Семён Семёнович [Электронный ресурс] // Словари и энциклопедии на Академике. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/tuwiki/621032>

Богатирьов Семен Семенович // Муха А. Композитори України та української діаспори / А.Муха. – К., 2004. – С. 36-37.

Богатирьов Семен Семенович // УРЕ. – К., 1986. – Т. 1. – С. 189.

Богатирьов Семен Семенович [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/Богатирьов_Семен_Семенович

Богатырев С. Успехи Харьковских композиторов / С.Богатырев, Т.Нарышева // Совет. музыка. – 1957. – № 12. – С. 114-116.

Про С.С.Богатирьова:

Ємець О. Володар дум молоді / О.Ємець // Музыка. – 2001. – № 11/12. – С. 21.

Тюменева Г.О. Семен Семенович Богатирьов / Г.О.Тюменева // Музична Харківщина : зб. наук. праць кол. авт. Харк. ін-ту мистецтв ім. І.П.Котляревського. – Х., 1992. – С. 62-70. : портр.

Решетняк Л. Харківська поліфонічна школа в теорії музики і композиції : [заснована у 1920-ті рр. за ініціативи С.Богатирьова] / Л.Решетняк // Всеукр. наук.-метод. конф. “Шляхи розвитку мистецтва та культури Слобожанщини : проблеми історії, теорії і практики” : тези доп. – Х., 1993. – С. 29-30.

13 березня

100 років від дня народження Ірини Миколаївни Бугримової

Бугримова Ірина Миколаївна, артистка цирку, перша в СРСР дресирвальниця хижаків. Народилася 13 березня 1910 р. у Харкові. Батьки Бугримової відношення до цирку не мали: батько – професор ветеринарії, мати – дворянка за походженням, мала музичну освіту, добре грала на фортепіано, малювала.

Ірина Миколаївна з 7 років відвідувала музичну школу і балетну студію при Харківському оперному театрі. Трохи пізніше прийшло захоплення спортом: І.Бугримова зайнялася бігом, стрибками в довжину, висоту, воду, грала в російський хокей, штовхала ядро, бігала на ковзанах, займалася мотоспортом. У 1927 р. Ірина Бугримова стала чемпіонкою УРСР у штовханні ядра, а через рік – з метання диска. Мотоспорт познайомив її з мотогонщиком Олександром Буслаєвим, який згодом став її чоловіком і партнером у творчості. У 1926–1928 рр. навчалася у Харківській торгово-промисловій школі.

З 1929 р. Ірина Миколаївна розпочала артистичну діяльність у Харківському цирку. Спільно з О.Буслаєвим було створено номер “Політ на санях з-під купола цирку”, прем’єра якого відбулася у грудні 1931 р. у Києві (демонструвався до 1937 р.). Номер користувався великим успіхом, але І.Бугримовій він не подобався. Паралельно з виступами вона готує ще один номер “Вища школа верхової їзди”. Для підготовки цього номера І.Бугримова купила коня. Це був її перший досвід дресури.

У 1937 р. радянський цирк закупив групу дресированих леопардів. Керуючий цирку Данкман запропонував І.Бугримовій поєднувати трюки і дресуру. Данкман бажав мати першу у радянському цирку жінку – приборкувачку. І.Бугримова погодилася зробити номер з леопардами. Але попрацювавши з леопардами, вона зрозуміла, що краще зробити номер з левами. Їй пішли назустріч і подарували трьох левенят. Ірина Миколаївна назвала їх Каєм, Юлієм, Цезарем.

Досвіду дресури в країні не було, тому молода дресирвальниця змушена була експериментувати методом проб та помилок, довіряючи особистій інтуїції. За своє циркове життя І.Бугримова видресирувала 80 левів. Перший – Цезар – став другом на довгі роки.

З мистецтвом відомої артистки були знайомі глядачі всього світу. Вона гастролювала в Ірані, Польщі, Чехословаччині, Болгарії, НДР, Мексиці, Японії. У кожному виступі Ірина Миколаївна показувала не набір трюків, а маленьку виставу. Її леви виконували дуже складні номери: ходили по канату, разом з приборкувачкою качалися на гойдалках під куполом цирку. Великий успіх у глядачів мали такі номери, як “Лев у повітрі”, “Лев на мотоциклі”, “Крісло смерті”, “Стрибки через вогняні обручі”, “Килим” і багато інших.

У дресирвальній групі І.Бугримової було близько 80 левів, 8 коней, 12 собак.

З 1976 р. Ірина Миколаївна перестала виступати на арені, але продовжувала вести активне громадське життя: була головою Ради ветеранів Російської державної циркової компанії, членом президії Товариства захисту тварин.

І.Бугримова була удостоєна багатьох нагород, серед них – звання Народної артистки СРСР (1969) та Героя Соціалістичної Праці (1979). Останню свою нагороду – орден “За заслуги перед Отчезеством” III ступеню – вона одержала у 2000 р.

Померла Ірина Миколаївна Бугримова від серцевого нападу 20 лютого 2001 р. у Москві.

У Харкові майдан перед цирком носить ім'я відомої артистки.

Біографічні довідки:

Бугримова Ирина Николаевна // Цирк : маленькая энциклопедия. – Изд. 2-е, доп. и испр. – М., 1979. – С. 75-76.

Бугримова Ирина Николаевна // БСЭ. – М., 1971. – Т. 4. – С. 86.

Котенко К.І. Бугримова Ирина Миколаївна / К.І.Котенко // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2004. – Т. 3. – С. 514.

Бугримова, Ирина Николаевна [Электронный ресурс] // Википедия. – Режим доступа : http://ru.wikipedia.org/wiki/Бугримова,_Ирина_Николаевна

Бугримова Ирина Николаевна [Электронный ресурс] // Словари и энциклопедии на Академике. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/622829>

Бугримова И.Н. На арене и вокруг нее / [лит. запись А.Гуровича] / И.Н.Бугримова. – М. : Искусство, 1986. – 252 с.

Про І.М.Бугримову:

Анничев А. Циркачка с львиным сердцем / А.Анничев // Время. – 2005. – 12 марта.

Борисов А. Укротительница львов / А.Борисов // Время. – 2003. – 15 июля.

Бугримова Ирина Николаевна // Карнацевич В.Л. 100 знаменитых харьковчан / В.Л.Карнацевич. – Х., 2005. – С. 60-63.

Буслаев А. Записки укротителя львов / А.Буслаев. – М. : Искусство, 1965. – 135 с.
о Бугримовой И.Н. – с. 38, 82, 83.

Бугримова И. Я получила от жизни все [Электронный ресурс] : [беседа / записала Н.Шеховцова] // Аргументы и факты. – Режим доступа : http://gazeta.aif.ru/online/dochki/166/02_01

Грот Ю. В клетке со львами. / Ю.Грот // Слобода. – 1996. – 7 сент.

Гутарова Л. В обнимку со львом / Л.Гутарова // Киев. ведомости. – 2003. – 4 июля. – С. 14.

Дрессировщица львов Ирина Бугримова [Электронный ресурс] // В мире цирка и эстрады. – Режим доступа : <http://www.ruscircus.ru/sc1958/bugrimova583>

...И тигры у ног ее сели : площадь перед харьк. цирком будет носить теперь имя И.Бугримовой // Комсом. правда. – 2003. – 27 июня-4 июля. – С. 14.

Ирина Бугримова : Ждали мальчика, а родилась я [Электронный ресурс] : [беседа / записал А.Когалов] // Труд. – 2000. – 31 марта. – Режим доступа : http://www.trud.ru/article/2000/03/31/irina_bugrimova_zhdali_malchika_a_rodilas_ja.html

Ирина Николаевна Бугримова [Электронный ресурс] // Добро пожаловать в Харьков. – Режим доступа : <http://kharkov.vbelous.net/famous/fam-art/bugrimov.htm>

Колоней Д. “Царица” львов Ирина Бугримова могла бы написать книгу “1000 и 1 травма” [Электронный ресурс] / Д.Колоней // Украина криминальная. – Режим доступа : http://www.cripo.com.ua/?sect_id=7&aid=68297

Легенда цирка - Ирина Бугримова [Электронный ресурс] // Люди. – Режим доступа : <http://www.peoples.ru/art/circus/trainer/bugrimova/>

Можейко И. Царица над царями / И.Можейко // События . – 2001. – Ноябрь. (№ 45). – С. 8.

Она могла бы написать книгу “1000 и 1 травма” // Веч. Харьков. – 2008. – 13 марта. – С. 6.

Сильніша за левів // Кушнар'ов Є.П. 100 кроків Харківською землею / Є.П.Кушнар'ов. – Х., 2004. – С. 91-93.

Скачко И. Ирина Бугримова : царица зверей / И.Скачко // Харьк. окна. – 2003. – 10 июля (№ 23). – С. 6.

Тарасова Е. “Бугримовой снимали кожу с лица, она была вся порвана львами, у нее не было ни одного целого сухожилия...” / Е.Тарасова // Объектив-Но. – 2008. – 18 сент. (№38). – С. 7.

Ярмоленко Ю. Примадонна советского цирка [Электронный ресурс] // Российская государственная цирковая компания. – Режим доступа : http://www.circus.ru/history/history_3.html

Ярмоленко Ю. Примадонна советского цирка / Ю.Ярмоленко // Веч. Харьков. – 2006. – 11 июля. – С. 9.

9 червня

**60 років від дня народження
Володимира Петровича
Семиноженка**

Семиноженко Володимир Петрович, український вчений, політик, громадський діяч, художник. Народився 9 червня 1950 р. в Києві, у сім'ї військовослужбовця. У 1961 р. сім'я переїжджає до Харкова, де Володимир закінчує фізико-математичну школу. У 1972 р. він з відзнакою закінчив фізико-технічний факультет Харківського державного університету, через два роки захистив кандидатську дисертацію.

У 1984 р. Володимир Петрович одержав ступінь доктора фізико-технічних наук. У 1988 р. він стає професором, а в 1992 р. – академіком Національної академії наук України і головою Північно-Східного наукового центру НАН України. З 1985 р. Семиноженко працював генеральним директором Всесоюзного науково-виробничого об'єднання “Монокристал-реактив”. У 1995 р. за ініціативи Володимира Петровича об'єднання було реорганізоване в перший академічний науково-технічний концерн “Інститут монокристалів” НАН України.

Наукова діяльність В.Семиноженка розпочалася з дослідження теорії релаксації в надпровідниках. Ним вперше була побудована система зв'язаних кінетичних рівнянь для електронів і фононів у надпровідниках. У подальшому В.Семиноженко одержав ряд важливих теоретичних результатів у галузі кінетики нерівноважних явищ у конденсованих середовищах в сильних зовнішніх полях. Під науковим проводом академіка В.Семиноженка в Науково-технологічному комплексі “Інститут монокристалів” розроблені конкурентноспроможні технології отримання широкого класу скінтіляційних, лазерних матеріалів. Серед них великогабаритні (більше 500 кг) лужно-галогідні кристали та штучні крупногабаритні сапфіри, вироби з яких експортуються в провідні країни ЄС, США та Азії. Володимир Петрович є автором понад 420 публікацій і 80 патентів та винаходів, науковим керівником 7 докторських і 11 кандидатських дисертацій, головним редактором журналів “Проблеми науки” та “Functional Materials”, член редколегії Українського реферативного журналу “Джерело”.

Володимир Петрович – двічі лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки та Міжнародної премії в галузі ядерної фізики. Нагороджений орденами “За заслуги” I, II і III ступенів, “Святого князя Володимира” IV ступеню, Почесними грамотами Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України та ін.

У 1994 р. В.П.Семиноженка обрано народним депутатом України в Дзержинському районі Харкова. У Верховній Раді він, як законодавець, займається питаннями соціального захисту, науки та освіти. У 1996 р. в

Україні було створено Міністерство з прав науки і технологій, першим керівником якого став Володимир Петрович.

З серпня по грудень 1999 р. В.Семиноженко був віце-прем'єр-міністром України. Він – один з ініціаторів пенсійної реформи та реформи медичного страхування. З червня 2001 р. по листопад 2002 р. Володимир Петрович перебуває на посту віце-прем'єра. Особливу увагу віце-прем'єра привертає розробка інноваційних принципів розвитку національної науки та підприємства. Одна з структур інноваційного типу – технологічні парки, в організації діяльності яких велика заслуга В.Семиноженка. Він очолив технологічний парк “Інститут монокристалів” (створений в 2000 р.) й багато часу присвятив так званій “харківській моделі інноваційного розвитку”.

Постійні пошуки нових рішень привели Володимира Петровича і в інші організації – він очолив фонд “Нові імена України”, наглядову раду Українського фонду боротьби з ВІЛ-інфекцією та СНІДом, Національну координаційну раду боротьби з наркоманією.

Бажання академіка знайти ефективні рішення різних проблем за допомогою регіональних програм набули відображення не тільки в наукових проєктах, але й в суспільно-політичній орієнтації. Він стає одним з засновників Партії регіонів і очолював її до квітня 2003 р.

Крім науки та політики у Володимира Петровича величезне коло інтересів. Семиноженко є членом Національної спілки художників України та Національної спілки фотохудожників України, почесним академіком Академії мистецтв України. Він чудово співає, у свій час був першою ракеткою збірної України з тенісу.

Біографічні довідки:

Семиноженко Володимир Петрович [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/_Семиноженко_Володимир_Петрович

Семиноженко Володимир Петрович [Електронний ресурс] // Лідери регіонів. – Режим доступу : <http://www.ukrlider.org.ua/kharkov/seminozhenko.htm>

Семиноженко Володимир Петрович [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/people/seminozh.html>

Основні праці В.П.Семиноженка:

Методы получения проводов из ВТСП / В.П.Семиноженко, В.Л.Соболев, В.Ф.Хирный. – Х., 1990. – 34 с.

О главном : статьи, интервью, комментарии / В.П.Семиноженко ; сост. В.Ю.Карасев. – Х. : Факт, 1998. – 256 с.

Політика часу / В.Семиноженко. – Х. : Майдан, 2001. – 272 с. : ілюстр.

Где найти то, что ныне недоступно нашим мудрецам... : [о финансировании отечеств. науки в 1996 г.] / В.Семиноженко // Время. – 1996. – 15 февр.

Науковий колектив – не пожежна команда : [про роботу молодих вчених наук.-вироб. об-ня “Монокристалреактив”] / В.Семиноженко // Знання та праця. – 1987. – № 10. – С. 4-5.

Союз работает на всех : [о работе Харьк. банковского союза] / В.Семиноженко // Деловая жизнь. – 1994. – № 3/4. – С. 36-37.

Харьковский регион должен стать инновационным центром / В.Семиноженко // Деловая жизнь. – 2000. – № 12. – С. 51-52.

Бесіди з В.П.Семиноженком:

Деградація науки : можно ли остановить процесс, грозящий стать необратимым? / записал В.Ясинский // Время. – 1994. – 23 авг.

З позицій здорового глузду / записав Г.Конопельцев // Слобід. край. – 1995. – 30 верес.

“Как всегда, по воскресеньям...” / записала Л.Тарасова // Веч. Харьков. – 1998. – 21 февр.

“Люблю состояние борьбы. Оно меня “заводит” / записала Л.Кружина // Факты и комментарии. – 2005. – 9 июня. – С. 7, 14.

Нельзя терять научную школу / записал А.Генкин // Время. – 1993. – 12 февр.

Наука Украины : стратегия возрождения / записал В.Соболевский // Веч. Харьков. – 1996. – 3 окт.

“Незбагненна людина, котра нічим не цікавиться / записав М.Казбан // Ленін. зміна. – 1988. – 6 квіт.

О главном / записали А.Стельмах, С.Мирошниченко // Гор. газ. – 1998. – № 4. – С. 4.

Политика – хорошее мужское испытание / записала Л.Падалка // Слобода. – 2003. – 23 мая. – С. 9.

“Реально все, если есть настоящая инициатива...” / записала Л.Тарасова // Слобода. – 2002. – 9 янв.

Рыжков В. “Наши кристаллы выполняют роль “глаз” и “ушей” в новейших машинах по досмотру багажа, которыми ныне оснащаются 600 аэропортов Америки” : [о новых достижениях НТП “Ин-т Монокристаллов” рассказывают В.Рыжков и В.Семиноженко / записал И.Осипчук] // Факты и комментарии. – 2008. – 5 июля. – С. 6.

“Харків заслуговує на особливу позицію в Україні” / записала О.Доспехова // Панорама. – 2002. – 11 січ. – С. 3.

Хочется иногда и за землю подержаться / записал А.Чепалов // Труд. – 1998. – 15 окт.

Про В.П.Семиноженка:

Володимир Семиноженко [Электронный ресурс] : персональный сайт. – Режим доступа : <http://www.semynozhenko.net/>

Галаур С. Перед холстом я откровенен : [о выставке работ В.Семиноженко] / С.Гулаур, Н.Пилюгина // Веч. Харьков. – 1994. – 5 февр.

Генкин А. Вечная любовь академика : [о выставке живописи] / А.Генкин // Время. – 1994. – 10 февр.

Лекарства чернобыльцам от “Даленса” с помощью Семиноженко : [нар. деп. Украины доставил для Харьк. спец. диспансера радиолог. защиты швейцар. лекарственные средства на сумму 21145 дол. США] // Время. – 1996. – 22 февр.

Музиченко К. Не загубись, квіте : [про академіка та його захоплення живописом] / К.Музиченко // Укр. культура. – 1997. – № 8/9. – С. 1. : фот.

Пріоритет – гуманітарний чинник // Шаров І. Вчені України : 100 видатних імен / І.Шаров. – К., 2006. – С. 353-357.

Путятин В. Живопись как хобби : [заметки с персон. выставки В.Семиноженко] / В.Путятин // Панорама. – 1994. – Март (№ 10). – С. 11.

Владимир Семиноженко – еще один харьковский министр в кабинете Лазаренко : [министр по делам науки и технологий] // Время. – 1996. – 3 сент.

Семиноженко Владимир Петрович [Электронный ресурс] // Художники Харьковщины. – Режим доступа : <http://kharkov.vbelous.net/artists/semynozh.htm>

Семиноженко Владимир Петрович. Председатель Национального фонда социальной защиты матерей и детей “Украина-детям” [Электронный ресурс] // Украина – детям. – Режим доступа : <http://www.ukraine-children.org.ua/rus/about/102>

Семиноженко Владимир Петрович [Электронный ресурс] // Політика і культура. – Режим доступа : <http://www.pic.com.ua/semynozhenko-volodimir-petrovich.html>

Субота А. Не личное дело / А.Субота // Время. – 1995. – 28 сент.

Хлыстун Ю. “Один час работы за мольбертом заменяет мне целый день отдыха” : выставка новых живопис. работ извест. ученого и политика В.Семиноженко состоялась в стенах Акад. искусств Украины / Ю.Хлыстун // Факты и комментарии. – 2007. – 24 апр.

10 липня

**85 років від дня народження
Володимира Володимировича
Сташиса**

Сташис Володимир Володимирович, вчений в галузі кримінально-правових наук. Народився 10 липня 1925 р. у м. Суми. В юності мріяв стати військовиком, у 5-6-му класах носив шинель, гімнастерку, чоботи. Коли почалась війна, Володя з матір'ю виїхали з рідного міста Сум до села в Саратовській області. У селі відвідував курси трактористів. У 10-му класі навчався в Татарії.

У січні 1943 р. 17-літнього десятикласника призвали до армії, направили у Вінницьке піхотне училище, яке тоді знаходилося в місті Суздалі. З липня 1943 року брав участь у бойових діях на Калінінському, Північно-Західному та Прибалтійському фронтах, був комсоргом батальйону 756-го стрілецького полку, який входив до 150-ї Стрілецької дивізії і прославився при штурмі Берліна, захопленні рейхстагу і встановленні на ньому стягу перемоги. Був тричі поранений, інвалід Великої Вітчизняної війни II групи.

Недавній фронтовик приїхав до Харкова і, хоча не мав атестата, був прийнятий на перший курс гірничо-індустріального інституту з умовою: протягом року довчитися у вечірній школі. Сташис вибрав архітектурно-будівельний факультет, йому подобалося креслити, він захоплювався проектуванням. Але через поранення, за порадою лікарів змінив спеціальність на гуманітарну.

Впродовж 1946–1950 рр. В.Сташис навчався в Харківському юридичному інституті. Після закінчення інституту був залишений в аспірантурі на кафедрі кримінального права. У 1954 р. він захистив кандидатську дисертацію; через два роки очолив кафедру кримінального права та кримінального процесу. На посаді завідуючого кафедрою, яку Володимир Володимирович очолював 35 років, найбільшою мірою розкрився його невичерпний талант як педагога, вченого та керівника наукового підрозділу. Він автор і співавтор понад 200 наукових праць, з яких 7 монографій, 6 науково-практичних коментарів, 10 підручників та 8 навчальних посібників з найбільш важливих питань Загальної і Особливої частин Кримінального права. Вони стали настільними книгами не лише для студентів і науковців, але й для багатьох практикуючих юристів. Володимир Володимирович – член редакційних колегій багатьох наукових збірників. Володимир Сташис створив свою особисту наукову школу: під його безпосереднім науковим керівництвом підготовлені та захищені 29 кандидатських дисертацій, 6 його учнів стали докторами юридичних наук.

Володимир Сташис один із засновників Академії правових наук України. Як член Президії АПНУ В.В. Сташис бере безпосередню участь у координації наукових досліджень усіх найважливіших правових проблем України.

Професор Володимир Сташис завжди знаходиться на передньому краї реформування законодавства України. За його активної і безпосередньої участі були розроблені проекти Кримінального кодексу України 1960 та 2001 років, які відповідали і відповідають високим принципам законності, демократії та гуманізму, поваги до прав людини.

Володимир Володимирович – прекрасний лектор та вихователь молоді, невтомний організатор навчального процесу в академії. Ставши у 1964 р. проректором з навчальної та наукової роботи, згодом першим проректором, він зумів об'єднати зусилля усіх кафедр та підрозділів вузу на постійне вдосконалення учбового процесу, підкорення його основній меті – підготовці висококваліфікованих фахівців, серед яких більше 45000 отримали диплом академії. Його діяльність є зразком служіння ідеалам вищої школи, державним підходом до вирішення усіх суттєвих проблем академії. Людина високої організованості, цілеспрямованості та дисципліни Володимир Володимирович зміг створити в колективі атмосферу дисциплінованості, діловитості, чуйності та доброзичливості. Завдяки цьому до навчального процесу вводяться нові сучасні технології – програмоване навчання, використання комп'ютерної техніки, вводяться нові курси та спецкурси, які відображають сучасні досягнення юридичної науки і педагогіки та потреби юридичної практики.

За безпосередньої участі Володимира Володимировича змінювалася і матеріальна база академії. Відома його діяльність з художнього оформлення інтер'єру академії. Тонкий та вишуканий художній смак новатора простежується в оформленні навчальних корпусів, залів, аудиторій та гуртожитків. Саме тому за сучасний дизайн, витончений смак та високе естетичне оформлення Палацу студентів академії Володимир Сташис став лауреатом Державної премії України.

Він завжди виявляв турботу про художнє виховання студентів. Відмінна художня самодіяльність: народна чоловіча хорова капела, жіночий хор, ансамбль скрипалів, жіночий вокальний ансамбль, духовий

оркестр, ансамбль бандуристок “Купава”, інші види художньої самодіяльності — це результат його самовідданої праці.

Володимир Володимирович – ініціатор створення й розвитку Харківського відділення українсько-американського Центру вивчення організованої злочинності, який був заснований у 1998 р. відповідно до договору між Американським університетом (Вашингтон, США) та Національною юридичною академією України ім. Ярослава Мудрого. На перших порах очолював Центр, спрямовував його діяльність на поширення в Україні інформації про законодавчі акти та практику правозастосування держав СНД, Європи, США з проблем боротьби з організованою злочинністю і корупцією. Спільно з Департаментом юстиції США, Посольством США в Україні та Науково-дослідним інститутом вивчення проблем злочинності АПНУ України Володимир Сташис організовував та проводив міжнародні науково-практичні конференції та семінари, за підсумками роботи яких виробляються рекомендації з подальшого вдосконалення чинного законодавства України та практики його застосування, а також готуються проекти нових законодавчих та інших нормативно-правових актів, спрямованих на забезпечення ефективної боротьби з організованою злочинністю і корупцією, злочинністю в сфері економіки.

Сумлінна робота Володимира Сташиса та його бойові подвиги високо відзначені державою: він повний кавалер ордена “За заслуги”, нагороджений орденом князя Ярослава Мудрого 5-го ступеня, орденом “Богдана Хмельницького” 3-го ступеня, орденом Леніна, орденом Бойового Червоного Прапора, двома орденами Вітчизняної війни 1-го ступеня, двома орденами “Знак пошани”, нагороджений 29-ма державними медалями України та СРСР, багатьма почесними званнями, відомчими нагородами, має класний чин державного радника юстиції 2-го класу (генерал-лейтенант юстиції), обраний заслуженим професором Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого та Почесним громадянином міста Харкова. Його ім’ям названа одна із малих планет Всесвіту за № 7373.

Велика наукова, педагогічна та організаторська діяльність Володимира Сташиса у галузі вищої юридичної освіти широко відома і отримала велику оцінку за межами України. В.Сташис – член Міжнародної асоціації юридичної методології у Канаді, Лондонської дипломатичної академії, Європейської академії законодавства. Протягом більше 20-ти років він був представником України у Міжнародному Третейському суді (м. Гаага), він має значну кількість іноземних нагород і почесних звань. Наукову, педагогічну та адміністративну діяльність В. Сташис успішно поєднує з активною роботою в діяльності низки президентських та урядових комісій у галузі правових проблем, інших різних державних установ, органів місцевого самоврядування та громадських організацій.

Біографічні довідки:

Біографія В.В.Сташиса [Електронний ресурс] // Юридическая Россия. – Режим доступа : <http://www.law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1208456>

Сташис Володимир Володимирович [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/Сташис_Володимир_Володимирович

Сташис Володимир Володимирович [Електронний ресурс] // Довідники про сучасну Україну. – Режим доступу : <http://www.vlada.kiev.ua/fcontent.php?rcode=327&topic=49733>

Сташис Володимир Володимирович [Електронний ресурс] // Кто есть кто в Украине : укр. видавничий портал. – Режим доступу : <http://who-is-who.com.ua/bookmaket/sumy2008prez/1/2.html>

Тацій В.Я. Сташис Володимир Володимирович / В.Я.Тацій // Юридична енциклопедія. – К., 2003. – Т. 5. – С. 644-645.

Основні праці В.В.Сташиса:

Маймескулов Л.Н. Всеукраинская чрезвычайная комиссия (1918-1922) / Л.Н.Маймескулов, В.В.Сташис. – Х., 1990.

Злочини проти життя, здоров’я, волі і гідності особи : конспекти лекцій / В.В.Сташис, М.І.Бажанов. – Х., 1992. – 51 с.

Кримінальне право України : загальна частина : підруч. для вищ. навч. закладів / за ред. М.І.Бажанова, В.В.Сташиса, В.Я.Тація. – К., Юрінком інтер ; Х. : Право, 2002. – 416 с.

Особа – під охороною кримінального закону / В.В.Сташис, М.І.Бажанов. – Х. : Право, 1996. – 225 с.

Преступлення против личности в УК УССР и судебной практике. – 2-изд., испр. и доп. / В.В.Сташис, М.И.Бажанов. – Х. : Вища шк., 1987. – 214 с.

Преступления против порядка управления : учеб. пособие / В.В.Стишис, М.И.Бажанов. – Х., 1971. – 75 с.

Уголовно-правовая охрана социалистического хозяйства : (наук.-практ. комментарий действующего уголовного законодательства УССР) / В.В.Сташис. – Х. : Вища шк., 1973. – 159 с.

Хозяйственные преступления по советскому уголовному праву : учеб. пособие / В.В.Сташис. – Х., 1971. – 59 с.

Про В.В.Сташиса:

Сташис Владимир Владимирович / Акад. правовых наук Украины. – Х., 1995. – 24 с. – (Ученые Украины).

Вивиан Н. Труды, годы и планеты Владимира Сташиса / Н.Вивиан // Преступления и наказания. – 2002.- 12 июня.

Генкин А. Владимир Сташис : Воин, Ученый, Учитель / А.Генкин // Время. – 2005. – 9 июля.

Знаний вчений, педагог, організатор підготовки юридичних кадрів // Право України. – 2008. – № 10. – С. 154-155.

Зубов В. Гори, гори его звезда : [к 75-летию со дня рождения] / В.Зубов // Веч. Харьков. – 2000. – 11 июля.

Марцепишин Д. Звезда по имени Сташис / Д.Марцепишин // Пенсійн. кур'єр. – 2005. – 26 серп. – С. 10.

Міжнародне визнання : [В.Сташису вручено офіц. орден Міжнар. Біогр. центру (Кембрідж); присвоєно почесне звання та знак “Лицар науки і мистецтв” Рос. акад. природ. наук ім. В.Вернадського] // Право України. – 2005. – № 5. – С. 6.

На свой юбилей Владимир Сташис подарил Национальной юридической академии библиотеку // Харьковская областная государственная администрация. – Режим доступа : <http://www.kharkivoda.gov.ua/news.php?news=691>

Пирятенец Е. Звезда харьковчанина Владимира Сташиса / Е.Пирятенец // Украина и мир сегодня. – 2005. – 8-14 июля (№ 26). – С. 11.

Селезнева Н. Ученый, юрист, педагог... / Н.Селезнева // Слобода. – 2000. – 22 авг.

Сташис В. “Спектр наших интересов широк : науч. работа, разработка законов, междунар. контакты... : [о работе Акад. правовых наук рассказывает первый проректор Нац. юрид. акад. Украины / записал А.Генкин] // Время. – 2003. – 4 дек.

Сташис В. Академія набуває самостійності : [бесіда з проф. Нац. юрид. акад. / записала С.Галаур] // Уряд. кур'єр. – 2001. – 20 листоп. – С. 10.

Сташис Володимир Володимирович : перший проректор Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого // Логос України. – Режим доступа : <http://www.logos.biz.ua/proj/yar/32.htm>

Сташис Володимир Володимирович [Електронний ресурс] // Міжнародний орден Святого Станіслава. – Режим доступа : <http://www.ststanislas.org.ua/orden/persons/info/223/>

Сташис Володимир Володимирович [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. – Режим доступа : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/PrUk/stashys.html

Сташис Володимир Володимирович [Електронний ресурс] // Харьковская областная государственная администрация. – Режим доступа : http://www.kharkivoda.gov.ua/for_press.php?for_press=412&calendar_month=12-05&lang=ru

Усманский В. По заслугам и честь : Владимир Сташис – Герой Украины / В.Усманский // Во имя жизни. – 2006. – 30 дек. (№ 11/12).

Ходун С. Володимир Сташис – людина і планета / С.Ходун // Губернія. – 2005. – № 4. – С. 20-22.

Чигрин В. Людмила Гурченко святкувала разом із земляками : [про вручення посвідчення “Почесний громадянин м. Харкова” В.Сташису] / В.Чигрин // Панорама. – 2000. – 28 авг.

12 липня

**95 років від дня народження
Петра Тимофійовича
Тронька**

Тронько Петро Тимофійович, український вчений-історик. Народився 12 липня 1915 р. в с. Заброди Богодухівського повіту на Харківщині в сім'ї селян-бідняків. З 1922 по 1932 рр. навчався у Забродинській початковій, згодом Богодухівській неповній середній школі й у технікумі. У голодні 1932–1933 рр., щоб позбавити сім'ю “зайвого рота”, сімнадцятирічний юнак був змушений податися до м. Дзержинська Донецької області, де влаштувався підсобником на шахті. Коли ситуація змінилася на краще, повернувся на Богодухівщину. Навчався на учительських курсах, по закінченні яких працював учителем суспільствознавства та української мови у сільській школі Богодухівського району, директором дитячого будинку м. Лебедина. З 1937 р. Петро Тимофійович – на комсомольській роботі: був секретарем Сумського, першим секретарем Станіславського обкомів ЛКСМУ. З перших днів Великої Вітчизняної війни перебував у діючій армії. У складі військ Південно-Західного, Сталінградського, Південного та 4-го Українського фронтів пройшов важкими дорогами війни, брав участь в обороні Києва і Сталінграда, визволенні Ростова-на-Дону, Донбасу. З першими підрозділами Червоної армії увійшов у звільнений Київ (6 листопада 1943 р.).

Після закінчення Київського державного університету (1948) був зарахований до аспірантури Академії суспільних наук при ЦК ВКП(б) і через три роки захистив кандидатську дисертацію. Впродовж 17 років (1961–1978) працював заступником Голови Ради Міністрів України, займався питаннями культури, освіти, охорони здоров'я.

Роботу в державних органах П.Т.Тронько вдало поєднував з науковою діяльністю. У 1968 р. захистив докторську дисертацію, опублікував ряд монографій – “Безсмертя юних”, “В боях за Вітчизну”, “Подвиг твоїх батьків” та ін. Був автором, керівником, членом редколегії кількох фундаментальних праць (“Історія Української РСР”, “Історія Києва”, “Українська РСР у Великій Вітчизняній війні Радянського Союзу 1941–1945 рр.” та ін.). Головне дітище П. Т. Тронька – унікальне 26-томне видання “Історія міст і сіл Української РСР”. Колосальна, безпрецедентна за своїми масштабами робота, в якій брали участь більше 100 тис. осіб, була здійснена у рекордно короткий термін – за неповні 12 років. У 1976 р. це капітальне видання і його керівник були удостоєні Державної премії СРСР у галузі науки і техніки.

Петро Тимофійович виконував важливі державні доручення і завдання за межами України: очолював урядові делегації на міждержавних переговорах з країнами Європи та Азії, був головою делегації України на Всесвітній виставці в Канаді, на сесії Генеральної асамблеї ООН.

У 1978 р. П.Т.Тронька обирають академіком і віце-президентом Академії наук України. З 1979 р. він керує відділом історико-краєзнавчих досліджень в Інституті історії АН УРСР. Під керівництвом вченого (протягом 22 років на громадських засадах він очолював також правління Українського товариства охорони пам'яток історії і культури) розпочалася робота з підготовки “Зводу пам'яток історії і культури України”, побачив світ каталог “Памятники истории и культуры Украины”, довідник про пам'ятники Великої Вітчизняної війни “Навечно в памяти народной”. За його ініціативи і безпосередньої участі розгорталася робота зі спорудження музеїв народної архітектури і побуту в Києві, українського козацтва на о. Хортиця в Запоріжжі, музею Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. та ін. Перу дослідника належить понад 600 наукових праць, зокрема 17 монографій.

Із здобуттям Україною незалежності Петро Тимофійович зосередився на науковій, науково-просвітницькій та науково-організаційній діяльності, а також захисті і відтворенні пам'яток історії і культури. Будучи Головою комісії з відтворення визначних пам'яток історії і культури при Президентові України та Всеукраїнського фонду з відтворення історико-архітектурної спадщини ім. О.Гончара, доклав чимало зусиль для справи відтворення духовних святинь народу. Як дослідник історії України періоду Другої світової війни, він, очолюючи головну редколегію багатотомної серії книг “Реабілітовані історією”, провів велику координаційну роботу, завдяки якій було повернуто добре ім'я сотням тисяч жертв тоталітаризму. Як голова Всеукраїнської спілки краєзнавців (з 1990 р.) багато зробив для того, щоб пробудити у широких верствах населення інтерес до дослідження рідного краю, перетворити краєзнавство на масовий рух. Результатом такої плідної діяльності стало відновлення Михайлівського Золотоверхого та Успенського соборів, видання цілого

ряду цінних праць – двох частин 1-го тому “Зводу пам'яток історії і культури України”, п'яти томів серії “Реабілітовані історією” та ін., журналів “Пам'ятки України”, “Краєзнавство” тощо. Відома діяльність вченого і як депутата Верховної Ради України дев'яти скликань.

Багатогранна праця П.Т.Тронька відзначена численними державними нагородами: орденами Леніна, Жовтневої революції, чотирма орденами Трудового Червоного Прапора, Дружби народів, “За заслуги” III ступеня, “Богдана Хмельницького” II та III ступенів. Він – заслужений діяч науки і техніки України. У 2000 р. вченому присвоєно високе звання Героя України.

Петро Тимофійович Тронько – Почесний громадянин м. Харкова (2002), Почесний член Харківської письменницької організації (2002), Голова наглядової ради Харківського Національного університету ім. В.Н.Каразіна (2003).

Біографічні довідки:

Тронько Пётр Тимофеевич [Электронный ресурс] // Википедия. – Режим доступа : http://ru.wikipedia.org/wiki/Тронько,_Пётр_Тимофеевич

Тронько Пётр Тимофеевич [Электронный ресурс] // Словари и энциклопедии на Академике. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/447024>

Тронько Петро Тимофійович // УРЕ. – К., 1987. – Т. 3. – С. 424.

Тронько Петро Тимофійович [Електронний ресурс] // Хто є хто в Україні. – Режим доступа : <http://who-is-who.com.ua/bookmaket/kharkov2007/2/128.html>

Основні праці П.Т.Тронька:

История городов и сел Украинской ССР : в 26 т. / гл. редкол. : П.Т.Тронько (пред.) и др. – К. : Гл. ред. УСЭ, 1976. – Т. 1-26.

Исторія міст і сіл Української РСР : в 26 т. / голов. редкол. : П.Т.Тронько (голова редкол.) [та ін.]. – К. : Голов. ред. УРЕ АН УРСР, 1967. – Т. 1-26.

Бессмертие подвига : из истории борьбы комсомольцев и молодежи Совет. Украины против нем.-фашист. захватчиков в период ВОВ / П.Т.Тронько. – К. : Молодь, 1985. – 239 с.

Згадаймо всіх поіменно : з історії боротьби комсомольців України проти нім.-фашист. загарб. у роки ВВВ 1941-1945 рр. / П.Т.Тронько. – К. : Молодь, 2001. – 223 с.

Краєзнавство у відродженні духовності та культури : досвід, проблеми, перспективи / П.Т.Тронько. – К. : Рідний край, 1994. – 108 с.

Навічно в пам'яті народній : з історії боротьби молоді України проти нім.-фашист. загарбників у роки ВВВ / П.Т.Тронько. – К. : Молодь, 1995. – 160 с. : ілюстр.

Реабілітовані історією. Харківська область : Кн. перша. Ч. 2 / голов. редкол. П.Т.Тронько (голова редкол.) [та ін.]. – К. ; Х. : Оригінал, 2008. – 672 с. : іл.

Увічнена історія України / П.Т.Тронько, В.А.Войналович. – К. : Наук. думка, 1992. – 276 с. : ілюстр.

Харківський – перший : (до 30-річчя виходу в світ Харк. тому “Історії міст і сіл України”) / П.Т.Тронько // Проблеми історії та методології історичної науки : харк. історіогр. зб. – Х., 1998. – Вип. 3. – С. 114-120.

Бесіди з П.Т.Троньком:

Від Малої історії до Великої / записала Н.Овдієнко // Голос України. – 2005. – 12 лип. – С. 1, 10.

Для душі, для нащадків / записала Л.Томашевська // Молодь України. – 2005. – 12 лип.

Патріарх краєзнавства / записав Є.Ходун // Губернія. – 2005. – № 6. – С. 18-19.

Туризм без краєведення неможливий / записала Т.Фесенко // День. – 2005. – 12 люта.

Честность перед людьми стоит больше, чем самые дорогие поместья / записала Л.Коханец // Голос Украины. – 2002. – 12 люта. – С. 12-13.

Про П.Т.Тронька

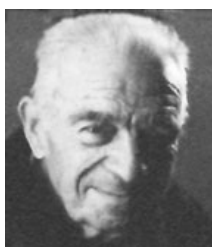
Андреева Т. “Сердце мое переполнено радостью...” : [о присвоении звания “Почетный гражданин г. Харькова” акад. НАН Украины П.Т.Тронько] / Т.Андреева // Слобода. – 2002. – 24 авг.

Вальчак А. Академик П.Тронько – почетный харьковчанин / А.Вальчак // Слобода. – 2002. – 16 авг.

- Віхи** “Харківського земляцтва” : [про основ. результати діяльності цієї орг. та її лідера П.Т.Тронька] // Харків’яни. – 2002. – № 1. – С. 3.
- Волга Л.** Життя, виміряне роботою / Л.Волга // Уряд. кур’єр. – 2005. – 14 лип. – С. 5.
- Володина А.** Связной времени / А.Володина // Слобода. – 2002. – 21 авг.
- Знаковський А.** Патриарх отечественной истории / А.Знаковский // Слобода. – 2000. – 11 июля.
- Коваленко О.** Невтомний захисник духовних скарбів / О.Коваленко // Освіта в Україні. – 2005. – 12 лип. – С. 9.
- Маньківська Р.** З Україною в серці : до ювілею П.Тронька – патріарха укр. культуротворення / Р.Маньківська // Культура і життя. – 2005. – 27 лип. (№28/29).
- Маньківська Р.** Ювілей академіка НАН України П.Т.Тронька / Р.Маньківська, Є.Скляренко // Укр. іст. журн. – 2005. – № 5. – С. 227-229.
- Матвиенко П.** Феномен академіка П.Тронько / П.Матвиенко // Новый стиль. – 2005. – Июль (№10).
- Мелихов В.** Патриарх исторического краеведения / В.Мелихов // Харків’яни. – 2002. – № 1. – С. 3.
- Попроцька В.** Петру Тимофійовичу Троньку – 85 / В.Попроцька // Бібл. вісн. – 2000. – № 4. – С. 37-38.
- Рєєнт О.П.** Академік НАН України Петро Тимофійович Тронько / О.П.Рєєнт // Укр. іст. журн. – 2005. – № 3. – С. 159-168.
- Рєєнт О.П.** Визначний історик, дослідник і організатор збереження й відбудови історико-культурних пам’яток України / О.П.Рєєнт // Нар. творчість і етногр. – 2000. – № 4. – С. 39-43.
- Сьогодні** в день святих Петра и Павла, Герой Украины академик П.Тронько празднует свой 90-летний юбилей! // Факты и комментарии. – 2005. – 12 июля. – С. 10.
- Смолій В.** Людина благородної вдачі / В.Смолій // Уряд. кур’єр. – 2005. – 12 лип. – С. 10
- Тронько Петро Тимофійович** [Електронний ресурс] // Лідери України. – Режим доступу : <http://www.vlada.kiev.ua/fcontent.php?rcode=327&topic=50604>
- Тронько Петро Тимофійович** [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету. – Режим доступу : <http://www.city.kharkov.ua/uk/person/view/id/72>
- Тронько Петро Тимофійович** [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. – Режим доступу : - <http://www.nbuv.gov.ua/people/tronko.html>
- Тронько Петро Тимофійович** [Електронний ресурс] // ХОУНБ. – Режим доступу : <http://region.library.kharkov.ua/buergers.php?type=1&year=2002&id=21>
- Чумацький шлях** над забородами // Таран В. Богодухівська симфонія : худож.-іст. нариси / В.Таран, Н.Могилевська. – Х., 1997. – С. 35-39.

Бібліографія:

Петро Тимофійович Тронько : біобібліогр. покажч / НАН України, Нац. б-ка ім. В.Вернадського. – К., 2005. – 193 с. : портр.

20 вересня

**100 років від дня народження
Олександра Юрійовича
Лейбфрейда**

Лейбфрейд Олександр Юрійович, український радянський архітектор, краєзнавець. Народився 20 вересня 1910 р. у Харкові в родині інженера-будівельника. Його батько, Юрій Маркович Лейбфрейд, професор, автор підручників з будівельної справи, брав участь у будівництві багатьох житлових, громадських та промислових споруд в Україні. В Харкові зводив готель “Інтернаціональ” (“Харків”), Будинок проєктів, Будинок кооперації, будівлю ЦК КП(б)У на площі Дзержинського (пл. Свободи) та багато інших.

З дитинства Олександр Юрійович жив в атмосфері любові до рідного міста, його архітектури. У батьківському домі часто бували архітектори. Мабуть, відтоді в нього виник інтерес до історії Харкова, міських вулиць та будинків.

Середню освіту Олександр одержав у 3-й будівельній профшколі (1925–1928), а вищу – на архітектурному факультеті Харківського інженерно-будівельного інституту (1928–1932). З юнацтва захоплювався живописом. Його вчителями були відомі художники Михайло Родіонович Пестриков, Семен Маркович Прохоров, Олександр Корнійович Симонов.

Великий вплив на долю О.Ю.Лейбфрейда мала зустріч з заслуженим архітектором Василем Івановичем Богомолвим, який став керівником його випускного проекту, а згодом і наставником у проектній роботі. Пізніше, коли В.І.Богомолва запросили на роботу до Москви, він передав керівництво архітектурною майстернею своєму учневі, Олександру Лейбфрейду.

На початку 30-х рр., коли більшість творчих організацій було розформовано, постає питання про об'єднання архітекторів у свою спілку. Було створено оргкомітет зі скликання I-го з'їзду архітекторів України. Починаючи з 1933 р., з дня заснування, Олександр Юрійович пов'язаний зі Спілкою архітекторів (САУ). На його очах і за його безпосередньої участі відбувалися важливі події в житті Спілки. Він був делегатом багатьох з'їздів, секретарем, членом правління харківської організації САУ. З того часу почав фотографувати та малювати будинки, котрим загрожувало знищення; збирати матеріали про старий і новий Харків, які були представлені на проектних виставках, організованих Спілкою архітекторів.

З 1931 по 1952 рр. О.Ю.Лейбфрейд працює у харківському відділенні Промбудпроекту (згодом Державний проектний інститут) на посадах архітектора, керівника майстерні, начальника архітектурного відділу та головного архітектора інституту. Після повернення з евакуації у 1943 р. як архітектор-проектант докладає немало зусиль по відновленню рідного міста.

Починаючи з 1935 р. Олександр Юрійович за сумісництвом викладає у Харківському інженерно-будівельному інституті. У 1945 р. одержує вчений ступінь кандидата архітектури, а у 1947 р. – звання доцента. З 1949 р. по 1986 р. працює у Харківському інженерно-будівельному інституті.

По виході на заслужений відпочинок (1986) О.Ю.Лейбфрейд продовжує історичні дослідження, читає лекції, веде краєзнавчу роботу, пише книги, численні статті, є консультантом студентських дипломних проектів, дає поради архітекторам-проектантам, які займаються реконструкцією та реставрацією харківських будівель, бере участь у теле- і радіопередачах. У 1990 р. завершує проект меморіалу у Дробицькому Яру.

Активний популяризатор історії міста, краєзнавець, він часто виступав з лекціями, бесідами на семінарах, конференціях, засіданнях товариства краєзнавців.

О.Ю.Лейбфрейд – ініціатор та один з авторів путівника по Харкову “Харьков. Архитектура, памятники, новостройки” (1985), автор та співавтор, консультант, учасник видання багатьох книг, присвячених місту – “Харьков. От крепости до столицы” (1998), “Харьков. Вчера, сегодня, завтра” (2002).

Ще одне з професійних захоплень О.Ю.Лейбфрейда – живопис. Майстерно володіючи пензлем, фломастером, він звідусіль, де б не був, привозив відтворені ним на аркушах паперу художні образи різних міст: Кам'янка-Подільського, Ялти, Новгорода, Сревана, Генуї, Рима, Праги, Єрусалима. Архітектор-художник завжди щедро ділився своїми враженнями. Виставки його художніх робіт у Будинку архітектора, Спілці художників, бібліотеці ім. В.Г.Короленка добре знайомі городянам. Його живопис експонувався і в Києві.

Олександром Юрійовичем створена серія робіт “Втрачене і доживаюче. Графічні реконструкції. Харків”, до якої увійшли живописні реконструкції зруйнованих війною і часом харківських будівель, втрачених назавжди. З його легкої руки започаткована постійно діюча експозиція “Старий Харків” (музей Академії міського господарства).

У 1994 р. О.Лейбфрейда було обрано почесним членом Української академії архітектури, в 1996 р. – почесним членом Спілки краєзнавців України. У 1996 р. О.Ю.Лейбфрейд стає лауреатом творчої премії Харківської міської ради.

Останні роки життя Олександр Юрійович провів у Дортмунді (Німеччина), залишаючись вірним своїм захопленням.

Помер Олександр Юрійович Лейбфрейд 25 квітня 2003 р.

Біографічні довідки :

Лейбфрейд Александр Юрьевич [Электронный ресурс] // Википедия. – Режим доступа : http://ru.wikipedia.org/wiki/Лейбфрейд,_Александр_Юрьевич

Лейбфрейд Александр Юрьевич [Электронный ресурс] // Словари и энциклопедии на Академике. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/220633>

Основні праці О.Ю.Лейбфрейда:

Архитекторы-евреи в Харькове : очерк / А.Ю.Лейбфрейд. – Х. : Каравелла, 2002. – 31 с.

Звоницкий Э.М. Госпром / Э.М.Звоницкий, А.Ю.Лейбфрейд. – М. : Стройиздат, 1992. – 8 с.

Старый Харьков : компл. открыток / авт. текста А.Ю. Лейбфрейд. – Х., 1993.

Трехсвятительская церковь в Харькове : сведения, мысли, информация по истории и архитектуре / И.Лизан, В.Новгородов, А.Лейбфрейд, О.Денисенко. – Х., 1999. – 88 с. : ил.

Харьков вчера, сегодня, завтра : [архит.-ист. альбом] / Ю.М.Шкодовский, И.Н.Лаврентьев, А.Ю.Лейбфрейд, Ю.Ю.Полякова. – 2-е изд., испр. и доп. – Х. : Фолио, 2005. – 207 с.

Харьков. От крепости до столицы : заметки о старом городе / А.Ю.Лейбфрейд, Ю.Ю.Полякова. – Х. : Фолио, 1998. – 355 с.

Рец. : Мыценко С. От крепости до столицы : заметки о старом городе / С.Мыценко // Время. – 1998. – 19 мая.

Про О.Ю.Лейбфрейда:

Александр Юрьевич Лейбфрейд [Электронный ресурс] // Первая столица. – Режим доступа : <http://1stolica.com.ua/136.html>

Бермант Ю. Ах, Александр Юрьевич / Ю.Бермант // Слобода. – 2006. – 17 нояб. – С. 19.

Коротаева М. Хранитель : [в Дортмунде умер харьк. архит. А.Ю.Лейбфрейд] / М.Коротаева // Объектив-Но. – 2003. – 1 мая (№ 18). – С. 17.

Лейбфрейд А.Ю. Еще долго сюда будут звонить : [беседа с архитектором / записал С.Цыпин] // Время. – 2000. – 1 февр.

Мизина В. Памяти Александра Лейбфрейда / В.Мизина // Событие. – 2003. – 8-14 мая (№ 19). – С. 19.

Миценко С. Справа його життя / С.Миценко // Слобода. – 2000. – 17 листоп.

Полякова Ю. Он любил этот город / Ю.Полякова // Веч. Харьков. – 2003. – 6 мая.

Преданный рыцарь архитектуры // Слобода. – 2003. – 6 мая. – С. 6.

Шубенко Н. Память нашего города / Н.Шубенко // Событие. – 2004. – 29 апр.-5 мая (№ 15). – С. 19.

Юхтман А. Мы жили жизнью строительства / А.Юхтман // Объектив-Но. – 2003. – 1 мая (№ 18). – С. 17.

Бібліографія:

Олександр Юрійович Лейбфрейд : (до 90-річчя з дня народж.) : бібліогр. покажч. / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Короленка ; уклад. В.Ярошик. – Х., 2000. – 67 с. – (Краєзнавці Слобожанщини).

20 вересня

**100 років від дня народження
Поліни Володимирівни
Куманченко**

Куманченко Поліна Володимирівна, українська актриса. Народилася 21 жовтня 1910 р. в с. Музиківка (тепер Херсонська область) в сім'ї залізничника. Рано залишилася сиротою і виховувалася в сім'ї старшої сестри, що мешкала в Миколаєві. Майбутня драматична артистка знайшла себе в шкільному гуртку, де грала

головні ролі в усіх п'єсах. Потім Поліна – активістка в робітничому драмгуртку суднобудівного заводу в Миколаєві. В 1929 р. закінчила студію при Миколаївському російському драматичному театрі і її прийняли до Робітничо-колгоспного пересувного театру. Молоденька актриса частенько вирушала в Одесу на вистави театру Жовтневої революції. Це було для неї школою. Один сезон (1931–1932) вона працювала в Харківському ТЮГу, а потім кілька років (1932–1937) – у Театрі робітничої молоді. У ТРОМі вона грала багато. Поміж образів, які створила, найбільш вдалі – Вірочка в п'єсі О.Островського “Жартівники” і Тоня в інсценізації роману М.Островського “Як гартувалася сталь”.

У 1937 р. Куманченко вступила до Харківського театру ім. Т.Шевченка. 27-річна актриса дебютувала на шевченківській сцені двома діаметрально протилежними ролями – 60-річної Захарівні у виставі “Кубанці” та юнги Юрка в “Загибелі ескадри”. Ролей в театрі у неї багато, і створені нею образи яскраві і своєрідні. Хлопчик Тоні в драмі К.Чапека “Мати” і красуня Сільвета в комедії Е.Ростана “Романтики”, кокетлива Зіночка в п'єсі К.Фінна “Сашко” і найвизначніша з ролей того періоду – Галя, героїня комедії О.Корнійчука “В степах України”.

У роки Великої Вітчизняної війни Поліна Володимирівна грала в пересувній фронтовій бригаді театру. Артисти показували бійцям “Шельменка-денщика” Г.Квітки-Основ'яненка, де Куманченко виконувала роль Присіньки, “Фронт” О.Корнійчука (роль Марусі, санітарки), “Місія містера Перкінса в країну більшовиків” (роль Мотрі, шофера) та ін.

Розквіт сценічної творчості Куманченко припав на післявоєнні роки. У Харкові її популярність була фантастичною. На початку акторської діяльності Поліна Володимирівна грала ролі старих і підлітків, а після 40 років раптом розкрилася в ролях романтичних красунь і героїнь-вамп. “Артистка Куманченко, яка досконало володіє вмінням перевтілюватися, талановито і тонко переключатися з комедійного жанру в драматичний, з першої появи на сцені захоплює глядача, стає його улюбленицею”, – писали критики. Надовго запам'яталися блискучі ролі акторки – Клеопатра Гаврилівна, Галина Романівна (“Чому посміхалися зорі”, “Пам'ять серця” О.Корнійчука), Маріне (“Маріне” М.Бараташвілі), Аллочка-Мотря (“Тиха українська ніч” С.Купченка), дуенья Маргарита (“День чудесних обманів” Р.Шерідана) та ін. У 1960 р. актрисі присвоєно почесне звання народної артистки СРСР.

У 1962 р. Поліна Володимирівна на запрошення Київського театру ім. І.Франка переїхала до Києва. Поліна Куманченко грала ролі ліричні і комедійні, героїчні й сатиричні. Прийшов великий досвід. Те, що раніше робилося з безтурботністю учениці, тепер породжене відчуттям своїх сил. У 1971 р. Поліна Володимирівна удостоєна Шевченківської премії за участь у виставі “Пам'ять серця” О.Корнійчука.

Достатньо велике місце в творчій біографії Куманченко посідає кінематограф. Горпина (“Киянка”, 1958-59), Марія Бондар (“Кров людська – не водиця”, 1960), Захарівна (“Старт”, 1987) та ін. – більше ніж у 20-ти картинах знялася актриса.

Поліна Володимирівна була активною громадською діячкою, багато часу приділяла вихованню акторської молоді.

Померла Поліна Володимирівна Куманченко 2 лютого 1992 р. в Києві.

Біографічні довідки:

Куманченко Полина Владимировна // Театральная энциклопедия / гл. ред. П.А.Марков. – М., 1964. – Т. 3. – Стб. 327-328. – Подпись : Р.Б.

Куманченко Полина Владимировна [Электронный ресурс] // БСЭ. – Режим доступа : <http://soviet-encycl.ru/?article=0003993200>

Куманченко Полина Владимировна [Электронный ресурс] // Словари и энциклопедии на Академикe. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/bse/100961/Куманченко>

Куманченко Поліна Володимирівна // УРЕ. – К., 1987. – Т. 2. – С. 214-216.

Про П.В.Куманченко:

Мартич Ю. Поліна Володимирівна Куманченко / Ю.Мартич. – К. : Мистецтво, 1964. – 44 с.

Бабенко И. Игравшая пацанов / И.Бабенко // Событие. – 2003. – 1-7 мая (№ 18). – С. 19.

Гашинський А. Кумир моєї юності : слово про нар. арт. СРСР П.В.Куманченко / А.Гашинський // Культура і життя. – 1980. – 19 жовт.

Грабенко Л. Народная артистка СССР Полина Куманченко в детстве хотела стать дрессировщицей хищников / Л.Грабенко // Факты и комментарии. – 2000. – 24 окт. – С. 13.

Куманченко Полина Владимировна [Электронный ресурс] // Мегаянцклопедия Кирилла и Мефодия. – Режим доступа : <http://www.megabook.ru/Article.asp?AID=580561>

Куманченко Полина (Пелагея) Владимировна [Электронный ресурс] // Кино-театр. – Режим доступа : <http://kino-teatr.ru/kino/acter/w/sov/12617/bio/>

Нечипоренко Ю. Рідна мова – талант / Ю.Нечипоренко // Культура і життя. – 1996. – 20 берез.

Черкашин Р. Полвека на сцене / Р.Черкашин // Время. – 1992. – 14 февр.

8 листопада

70 років від дня відкриття Малої Південної залізниці

Ініціаторами створення дитячої залізниці у 1935 р. були юні залізничники, які навчалися у залізничних лабораторіях при Харківському Палаці піонерів. Під час будівництва вокзалу, паровозного депо, мостів, укладення рейок та шпал приймали участь підприємства всього міста.

Мала Південна дитяча залізниця була відкрита 8 листопада 1940 р., коли маленький потяг відправився у свій перший рейс від станції “Парк” до станції “Лісопарк”. Початкова довжина дороги була близько 1500 метрів. В роки Великої Вітчизняної війни дорога була зруйнована. Оновлену дитячу залізницю відкрили в липні 1945 р. Зараз довжина дороги – 3 км. У розпорядженні хлоп’ят – два потяги по шість вагонів у кожному і два тепловози. Сьогодні дитяча залізниця – це цілий комплекс споруджень, що виконує функції дійсної магістралі. Тут створена прекрасна база профорієнтації школярів.

За 70 років існування у гуртках дитячої дороги пройшли навчання понад 50 тисяч школярів, а мініатюрні потяги Малої Південної перевезли понад 6 млн. пасажирів. Понад тисячі хлоп’ят з 57 шкіл Харківської області опановують навичками залізничних професій.

До ювілею Малої Південної реконструювано будинок вокзалу, впроваджено комп’ютерне управління за рухом потягів, обладнана електрична централізація стрілочних переведень, побудована проміжна платформа “Меморіал”. Мала Південна – це захоплюючий подорож по залізничних професіях, тут виховується майбутнє покоління залізничників.

Большое дело начинается с Малой Южной [Электронный ресурс] // Українські залізниці. – Режим доступа : http://www.uz.gov.ua/index.php?m=info.news.ZMLZMI2009&f=Doc.View&p=zmi_052009_mala&lng=uk

Детская железная дорога "Малая Южная" [Электронный ресурс] // Добро пожаловать в Харьков. – Режим доступа : <http://www.kharkov.ua/about/childrail.htm>

Детская железная дорога "Малая Южная" ежегодно перевозит около 13 тыс. пассажиров [Электронный ресурс] // Харьковский портал. – Режим доступа : <http://vesti.portal.kharkov.ua/vesti.php?item=3882>

Детская железная дорога «Малая Южная» – это одна из визитных карточек Харьковщины [Электронный ресурс] // Харьков транспортный. – Режим доступа : http://gortransport.kharkov.ua/news/news.php?news_id=8335

Дитяча залізниця – шлях до справжньої професії // Кушнар'єв Є.П. 100 років Харківською землею / Є.П.Кушнар'єв. – Х., 2004. – С. 159-160.

Дубовик С. Малая Южная открывает сезон / С.Дубовик // Пятница. – 2009. – 14 мая (№17). – С. 17.

Из Украины в Германию – без границ и таможи, или Почему иностранные гости завидуют машинистам Малой Южной [Электронный ресурс]: [международ. слет на Малой Южной] // Mediaport . – Режим доступа : <http://www.mediaport.ua/news/society/64428>

Ключко А. Первое путешествие : [дет. желез. дороге – 65 лет] / А.Ключко // Слобода. – 2005. – 13 дек.

Малая Южная железная дорога [Электронный ресурс] // Википедия. – Режим доступа : http://ru.wikipedia.org/wiki/Малая_Южная_железная_дорога

Малая Южная железная дорога [Электронный ресурс] // Словари и энциклопедии на Академике. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/266504>

Малая Южная железная дорога [Электронный ресурс] // Детские железные дороги. – Режим доступа : <http://www.dzd-ussr.ru/towns/harkov/index.html>

Малая Южная железная дорога [Электронный ресурс] // Южная железная дорога – Режим доступа : <http://www.pz.gov.ua/smallrw/index.php?lid=1&mid=100062>

“Малая Южная” принимает гостей [Электронный ресурс] : [I-я Междунар. встреча юных железнодорожников] // Новости Харькова. – Режим доступа : <http://news.kh.ua/kharkov/14498-malaya-yuzhnaaya-prinimaet-gostej.html>

Малая Южная (харьковская) детская железная дорога [Электронный ресурс] // Сайт железной дороге. – Режим доступа : <http://sbchf.narod.ru/15/harkov-djd.html>

Малая Южная железная дорога [Электронный ресурс] // Южная железная дорога. – Режим доступа : http://www.railway.kharkov.com/sm_railw.php

На дитячій залізниці "Мала Південна" встановлено новітні технології [Електронний ресурс] // Міністерство транспорту та зв'язку України. – Режим доступу : <http://www.mintrans.gov.ua/uk/news/2008-07-03/6304.html>

Павленко А. Мала Південна – повний уперед / А.Павленко // Слобід. край. – 2009. – 6 трав. – С.1, 2.

Півень Ю. Малій Південній – 50! / Ю.Півень // Ленін. зміна. – 1990. – 3 листоп.

У День захисту дітей на Харківській дитячій залізниці відбувся V Всеукраїнський зліт юних залізничників [Електронний ресурс] // Украинские железные дороги. – Режим доступа : - http://waruz.gov.ua/index.php?m=infonews.news_region&f=Doc.View&p=news_43180.news&lng=ru

Харківська залізниця [Електронний ресурс] // Дитячі залізниці України. – Режим доступу :- <http://www.dgd.net.ua/page.php?37>

Харько В. Большое путешествие по Малой Южной / В.Харько // Новый день. – 2005. – 7 нояб.

Харьковская детская железная дорога открыла новый сезон [Электронный ресурс] // "Status Quo". – 2009. – 1 мая. – Режим доступа : http://www.sq.com.ua/show_news/86341.html

Харьковская детская железная дорога - парк развлечений [Электронный ресурс] // Мандрия : отдых в Украине. – Режим доступа : <http://www.mandria.ua/u/sights/525.html>

ЗМІСТ

Хроніка подій з історії Харківщини на 2010 рік	
Знаменні та пам'ятні дати Харківщини на 2010 рік	
Матеріали на допомогу відзначення знаменних і пам'ятних дат на 2010 рік	
Фельдман Олександр Борисович	
Богатирьов Семен Семенович	
Бугримова Ірина Миколаївна	
Семиноженко Володимир Петрович	
Сташис Володимир Володимирович	
Тронько Петро Тимофійович	
Лейбфрейд Олександр Юрійович	
Куманченко Поліна Володимирівна	
70 років від дня відкриття Малої Південної Залізниці	